

**Programul Operational Sectorial
de
MEDIU**

28 martie 2006

Cuprins

INTRODUCERE	3
1. ANALIZA SITUATIEI ACTUALE.....	5
1.1. Aspecte generale privind protecția mediului în România.....	5
1.2. Gospodărirea apelor și protecția împotriva inundațiilor	7
1.3. Managementul integrat al deșeurilor	12
1.4. Calitatea aerului.....	19
1.5. Protecția naturii și conservarea biodiversității	22
1.6. Experiența anterioară în domeniul managementului programelor și instrumentelor de pre-aderare	25
2. ANALIZA SWOT	30
3. STRATEGIE	33
3.1 Obiective.....	34
3.2. Axele Prioritare	34
3.2.1. Axa Prioritară 1 „Extinderea și modernizarea infrastructurii de apă și apă uzată ”	36
3.2.2. Axa Prioritară 2 “Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor și reabilitarea siturilor contaminate”	38
3.2.3. Axa prioritară 3 „Îmbunătățirea sistemelor municipale de termoficare în localitățile cele mai afectate de poluare”	42
3.2.4. Axa prioritară 4 “Implementarea sistemelor adecvate de management pentru protecția naturii”	44
3.2.5. Axa prioritară 5 “Implementarea infrastructurii adecvate de prevenire a riscurilor naturale în zonele cele mai expuse la risc”	46
3.2.6. Axa prioritară 6 „Asistență Tehnică”	48
3.3. Coerența cu politicile comunitare și naționale	50
3.3.1. Politicile comunitare	50
3.3.2. Politicile naționale.....	52
3.4. Complementaritatea cu alte Programe Operaționale și cu operațiunile finanțate din FEADR și FEP52	
4. PLANUL FINANCIAR	54
5. IMPLEMENTAREA	56
5.1 Management	56
5.2 Monitorizare și evaluare	58
5.3 Management financiar și control	60
5.4 Publicitate și Informare.....	65
5.5 Sistemul Unic de Management al Informației	66
6. PARTENERIAT.....	67

INTRODUCERE

Programul Operațional Sectorial de Mediu (POS Mediu) este strâns corelat cu obiectivele naționale strategice prevăzute în Planul Național de Dezvoltare (PND) și se bazează pe principiile și practicile Uniunii Europene. POS Mediu este astfel conceput încât să reprezinte un catalizator pentru o economie mai competitivă, un mediu mai bun și o dezvoltare regională mai echilibrată. POS Mediu continuă programele de dezvoltare a infrastructurii de mediu și ia în considerare programele de dezvoltare inițiate în cadrul asistenței de pre-aderare (Phare și ISPA). POS Mediu se bazează pe obiectivele și prioritățile politicilor de mediu ale Uniunii Europene, reflectând atât obligațiile internaționale ale României cât și interesele specifice naționale.

Obiectivul constă în reducerea decalajului existent între Uniunea Europeană și România cu privire la infrastructura de mediu atât din punct de vedere cantitativ și calitativ. Aceasta ar trebui să se concretizeze în servicii publice eficiente, cu luarea în considerare a principiului dezvoltării durabile și a principiului “poluatorul plătește”.

Obiectivele specifice POS Mediu sunt:

1. *Îmbunătățirea accesului la infrastructura de apă, prin asigurarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare în majoritatea zonelor urbane până în 2015.*
2. *Ameliorarea calității solului, prin îmbunătățirea managementului deșeurilor și reducerea numărului de zone poluate istoric în minimum 30 de județe până în 2015.*
3. *Reducerea impactului negativ cauzat de centralele municipale de termoficare vechi în cele mai poluate localități până în 2015.*
4. *Protecția și îmbunătățirea biodiversității și a patrimoniului natural prin sprijinirea implementării rețelei Natura 2000.*
5. *Reducerea riscului la dezastre naturale, prin implementarea măsurilor preventive în cele mai vulnerabile zone până în 2015.*

În vederea atingerii acestor obiective, s-au identificat următoarele axe prioritare:

Axa prioritară 1 – Extinderea și modernizarea infrastructurii de apă și apă uzată

Axa prioritară 2 – Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor și reabilitarea siturilor contaminate

Axa prioritară 3 – Îmbunătățirea sistemelor municipale de termoficare în zonele prioritare selectate.

Axa prioritară 4 – Implementarea sistemelor adecvate de management pentru protecția naturii

Axa prioritară 5 – Dezvoltarea infrastructurii adecvate de prevenire a riscurilor naturale în zonele cele mai expuse la risc

Axa prioritară 6 – Asistența Tehnică.

Asistența Tehnică (AT) va asista implementarea și monitorizarea programului și va contribui substanțial la atingerea obiectivului global și a celor specifice ale POS Mediu.

Programul acoperă perioada 2007-2013, dar obiectivele sale urmăresc nevoile de dezvoltare ale României dincolo de 2013, prin punerea bazelor dezvoltării durabile a investițiilor vizate. POS va contribui la îndeplinirea obligațiilor pe care România le are în sectoarele de mediu, în special în cele mai puțin dezvoltate regiuni ale țării.

Punctul de plecare pentru POS îl reprezintă analiza situației actuale a mediului din România. Este urmată de analiza SWOT, pe baza căreia este construită strategia de dezvoltare. POS conține și o descriere a axelor prioritare, a domeniilor de intervenție și identificarea proiectelor, precum și prevederi de implementare a acestora.

Elaborarea POS Mediu a fost realizată de Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor (MMGA) în coordonarea Ministerului Finanțelor Publice și în colaborare cu instituțiile publice centrale și locale și cu alți parteneri implicați în acest domeniu. Implementarea programului este responsabilitatea Autorității de Management pentru POS Mediu (AM), reprezentată de Direcția Generală pentru Managementul Instrumentelor Structurale din cadrul MMGA. În vederea realizării eficiente a acestui program, Agențiile Regionale pentru Protecția Mediului au fost desemnate Organisme Intermediare (OI) pentru POS Mediu.

POS Mediu este unul din cele 7 programe operaționale care vor sprijini implementarea Planului Național de Dezvoltare al României (PND) pentru perioada de programare 2007-2013. POS include premisele esențiale pentru implementarea cu succes a PND în domeniul protecției mediului; obiectivul de bază îl constituie dezvoltarea durabilă a întregii țări.

Având în vedere legătura strânsă dintre mediu și toate celelalte sectoare economice și sociale, POS Mediu a fost elaborat în strânsă corelare cu celelalte programe operaționale și s-a avut în vedere eliminarea suprapunerilor și realizarea complementarității între programe.

Elaborarea POS Mediu a avut în vedere respectarea prevederilor acquis-ului comunitar care stabilește procedurile generale de gestionare a fondurilor comunitare în perioada 2007-2013.

Bugetul total al POS Mediu pentru perioada de programare 2007-2013 este de aproximativ 4,900 miliarde Euro, ceea ce reprezintă ...% din sursele financiare alocate Cadrului Național Strategic de Referință. Din aceștia, 3,960 miliarde Euro reprezintă sprijinul comunitar, mai mult de 940 milioane Euro provenind din bugetul național. Sursele comunitare sunt asigurate din Fondul de Coeziune și Fondul European pentru Dezvoltare Regională.

Domeniile de finanțare ce vor fi sprijinite prin POS Mediu sunt conforme cu prevederile Regulamentului Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul European pentru Dezvoltare Regională nr ..... și ale Regulamentului Consiliului (CE) nr. .... privind Fondul de Coeziune. Reglementările naționale și ale UE, precum și planurile și documentele programatice ale României și UE au fost, de asemenea, utilizate la pregătirea Programului Operațional Sectorial de Mediu.

1. ANALIZA SITUAȚIEI ACTUALE

1.1. Aspecte generale privind protecția mediului în România

Comparativ cu celelalte state europene, România este o țară de dimensiuni medii, cu o suprafață de 238.391 km² (a treisprezecea țară din Europa) și o populație totală de aprox. 21,7 milioane locuitori (conform Anuarului statistic 2004).

România este situată în partea de sud-est a Europei, la intersecția principalelor axe europene de comunicație vest - sud-est și nord – sud-est. Se învecinează la nord cu Ucraina, la est cu Republica Moldova, la sud cu Bulgaria, la vest cu Serbia și Muntenegru și Ungaria.

Situată la zona de interferență a ecosistemelor complexe carpato-danubian și danubiano-pontic, România are o zestre naturală și peisagistică de o remarcabilă frumusețe, varietate și echilibru.

Resursele naturale reprezintă *capitalul natural*, o componentă esențială a bogăției României. Valorificarea acestor resurse prin exploatarea atât a materiilor prime neregenerabile, cât și a celor regenerabile, precum și prelucrarea lor în produse necesare vieții determină în mare măsură stadiul de dezvoltare economică și socială a țării, starea mediului și condițiile de trai ale populației. Pentru îmbunătățirea condițiilor de viață în România este necesar ca aceste resurse naturale să fie exploatare într-o manieră durabilă.

Misiunea dezvoltării durabile este de a găsi căile de creștere economică și dezvoltare, concomitent cu utilizarea rațională a resurselor naturale comune, astfel încât resursele regenerabile să poată fi menținute, iar cele neregenerabile să fie folosite într-un ritm care să țină seama de nevoile generațiilor viitoare.

Valorile naturale ale României vor avea o contribuție importantă pentru Uniunea Europeană, care se va înzestra cu două arii bio-geografice semnificative, și anume Delta Dunării și Munții Carpați.

Un tablou sinoptic al principalelor aspecte de mediu este prezentat mai jos.

- **97,8 % din rețeaua hidrografică a României este cuprinsă în bazinul fluviului Dunărea;**
- Aproximativ 38% din lungimea Dunării se află pe teritoriul României;
- 84% din încărcarea cu azot și 73% din încărcarea cu fosfor a apelor Dunării este cauzată de țările situate în amonte;
- Cu o medie de numai 2660 m³ de apă/loc/an, față de media de 4000 m³ de apă/loc/an în Europa, România se situează în categoria țărilor relativ sărace în resurse de apă;
- 71% din apele uzate ajung neepurate sau insuficient epurate în receptorii naturali;
- Numai 52% din populația României beneficiază atât de servicii de alimentare cu apă, cât și de canalizare;
- 362,95 milioane tone de deșeuri au fost generate în 2003 (97,5 % deșeuri industriale, 0,61 % deșeuri periculoase);
- Materialele reciclabile reprezintă aproximativ 40% din deșeurile urbane, din care 20% pot fi recuperate; în prezent doar 2% din materialele reciclabile sunt recuperate;
- Doar 0,25% din cantitatea totală de deșeuri urbane colectată este reutilizată, în timp ce peste 99% este depozitată;

- 91% din deșeurile de producție provin din industria extractivă,
- aproximativ 4 milioane tone de deșeuri sunt generate anual de industria energetică ;
- există 267 de depozite de deșeuri municipale, din care 238 nu se conformează standardelor de mediu; există aproximativ 2686 locuri de depozitare în zonele rurale (dumping sites);
- Ecosistemele naturale și semi-naturale reprezintă 47% din teritoriul țării;
- Suprafața zonelor naturale protejate acoperă în prezent aproximativ 8% din teritoriul țării.

Utilizarea durabilă a resurselor naturale reprezintă un obiectiv cheie pentru România și poate fi atins numai prin integrarea protecției mediului și a conservării naturii în politicile sectoriale. Aceasta integrare este extrem de importantă în domenii precum utilizarea terenurilor, dezvoltarea rurală, utilizarea durabilă a resurselor de apă, managementul deșeurilor și siguranța mediului, precum și dezvoltarea regională și a așezărilor umane și amenajarea teritoriului.

1.2. Gospodărirea apelor și protecția împotriva inundațiilor

Situația apelor uzate

Analiza statistică a situației principalelor surse de ape uzate, în anul 2004, a relevat faptul că față de un volum total evacuat de 3854,16 mil. m³/an, aprox. 2098,71 mil. m³/an reprezentând circa 54,5%, constituie ape uzate care trebuie epurate. Din volumul total de ape uzate necesitând epurare, cca. 28,8 % au fost epurate corespunzător, cca. 42 % ape uzate au fost insuficient epurate, apele uzate neepurate reprezentând restul de cca. 29,2%. Prin urmare, în anul 2004, cca. 71% din apele uzate, provenite de la principalele surse de poluare, au ajuns în receptorii naturali, în special râuri, neepurate sau insuficient epurate.

Cel mai mare volum de ape uzate, inclusiv apele de răcire, a fost evacuat de unități din: sectorul energie electrică și termică (peste 49 % din total); sectorul rezidențial (peste 39%); industria chimică (cca.4%), restul fiind din industria extractivă și metalurgică, zootehnie. Cei mai mari poluatori ai apelor de suprafață cu substanțe organice, suspensii, substanțe minerale, amoniu, grăsimi, cianuri, fenoli, detergenți, metale grele sunt marile aglomerări urbane.

Din numărul total de 1.359 de stații și instalații de epurare și stocare investigate în anul 2004, 555 stații, reprezentând circa 40,8%, au funcționat *corespunzător*, iar restul stațiilor, adică 59,2%, au funcționat *necorespunzător*.

Situația critică a stațiilor de epurare este generată de vechimea rețelelor de canalizare și a instalațiilor de epurare, de modificarea capacității de epurare, fără adaptarea acestora la parametrii constructivi, de slabă capacitate managerială și de situația financiară precară a operatorilor de utilități publice.

Din totalul de 2.609 aglomerări umane mai mari de 2000 l.e. (locuitori echivalenți), au fost identificate 340 aglomerări umane care au stații de epurare. Tipul stațiilor de epurare existente este prezentat în tabelul nr. 1, iar numărul total de aglomerări umane este prezentat în tabelul nr 2.

Tabel nr 1 Stații de epurare existente

Stații de epurare mecanice	Stații de epurare mecano-biologice	Stații epurare mecano-biologice-chimice	Stații de epurare mecano-chimice	Total stații de epurare (în aglomerări umane)
112	212	10	6	340

Sursa: Document poziție complementar pentru cap. 22-Mediu CONF-RO 40/04 ADD 3

Tabel nr 2 Număr total de aglomerări umane

	Aglomerări umane	Total locuitori echivalenți	% din totalul populației echivalente
2.000-10.000 l.e.	2346	10.192.131	39
10.000-150.000 l.e.	241	7.012.655	27
> 150.000 l.e.	22	9.562.512	34
Total	2609	26.767.398	100

Sursa: Document poziție complementar pentru cap. 22-Mediu CONF-RO 40/04 ADD 3

Distributia aglomerarilor în functie de mărime și regiuni (Tabelul 3) arata ca în Regiunea 1 – Nord- Est exista cel mai mare numar de locuitori echivalenți.

Tabel nr.3 Distribuția aglomerărilor umane pe regiuni

Regiunea / locuitori echivalenți	2000 - 10000	10000 - 15000	15000 - 150000	Peste 150000	Total locuitori echivalenți	Total populație
Regiunea 1 Nord-Est	2.143.018	257.283	948.568	1.410.000	4.758.869	3.743.819
Regiunea 2 Sud-Est	1.311.223	213.170	758.731	1.538.080	3.821.204	2.858.687
Regiunea 3 Sud Muntenia	2.013.594	256.967	1.112.436	618.500	4.001.497	3.358.392
Regiunea 4 Sud-Vest	1.457.474	130.456	608.059	590.632	2.786.621	2.329.342
Regiunea 5 Vest	763.592	163.562	630.775	665.000	2.222.929	1.946.647
Regiunea 6 Nord-Vest	1.252.983	186.688	584.656	1.030.000	3.054.327	2.744.919
Regiunea 7 Centru	1.062.030	122.413	913.528	1.510.300	3.608.271	2.545.271
Regiunea 8 București-Ilfov	188.317	35.024	90.339	2.200.000	2.513.680	2.206.479
TOTAL	10.192.231	1.365.563	5.647.092	9.562.512	26.767.398	21.733.556

Sursa: Date compilate din Documentul de poziție complementar pentru cap. 22-Mediu CONF-RO 40/04 ADD 3

Distribuția sistemelor de colectare și a stațiilor de epurare pe regiuni este prezentată în Tabelul 4. Aceasta situație reflectă faptul că sunt necesare investiții substanțiale atât pentru reabilitarea / extinderea sistemelor de colectare, cât și pentru construirea de stații de epurare a apelor uzate, practic în toate regiunile țării. Cea mai slabă situație este în Regiunea 8 București - Ilfov, deoarece în București nu există nicio stație de epurare a apelor uzate.

Tabel nr 4 Distribuția încărcării pe sisteme de colectare și stații de epurare existente

Regiunea	Total p.e.	Sistem colectare		Stații de epurare	
		Total p.e.	Procent încărcare %	Total p.e.	Procent încărcare %
Regiunea 1 Nord-Est	4.758.869	1.813.987	38	1.448.783	30
Regiunea 2 Sud-Est	3.821.204	1.845.587	48	1.057.582	28
Regiunea 3 Sud Muntenia	4.001.497	1.192.130	30	696.669	17
Regiunea 4 Sud-Vest	2.786.621	1.101.270	40	408.720	15
Regiunea 5 Vest	2.222.929	870.289	40	452.969	21
Regiunea 6 Nord-Vest	3.054.327	1.270.162	42	985.362	32
Regiunea 7 Centru	3.608.271	1.738.879	48	1.319.578	37
Regiunea 8 București-Ilfov	2.513.680	1.020.670	41	219.247	9
TOTAL	26.767.398	10.852.974	41	6.588.912	25

Sursa: Date compilate din Documentul de poziție complementar pentru cap. 22-Mediu CONF-RO 40/04 ADD 3

Ținând cont de aspectele privind protecția mediului și de așezarea sa geografică în bazinul Dunării și Mării Negre, România a declarat prin HG 352/2005 întregul sau teritoriu drept zonă sensibilă, acest aspect presupunând obligația ca toate aglomerările umane cu mai mult

de 10.000 locuitori echivalenți să fie prevăzute cu stații de epurare cu nivel avansat de epurare (eliminarea azotului și fosforului).

În conformitate cu obligațiile asumate în procesul de negociere, România trebuie să se conformeze cu prevederile Directivei 91/271/CE privind epurarea apelor uzate urbane până în anul 2018, iar costurile estimate pentru implementare sunt de circa **9,5 miliarde Euro** pentru investiții, din care **5,7 miliarde Euro** pentru stațiile de epurare și **3,8 miliarde Euro** pentru sistemele de canalizare.

Rețeaua publică de alimentare cu apă potabilă. Conform Raportului elaborat în anul 2004 de către Institutul de Sănătate Publică, România se situează între țările cu o acoperire de nivel mediu în Europa, având în vedere că numai 65% din populație beneficiază de apă potabilă din rețeaua publică. În Europa populația este conectată la sisteme publice de aprovizionare cu apă în proporție de 96% -100% în mediul urban și 87% în mediul rural, conform raportului OMS "Global Water Supply and Sanitation Assessment 2000". În ultimii 25 de ani în România s-a realizat o creștere a numărului de utilizatori racordați la rețele de apă curentă de la 29% din populația țării la 65%, în condițiile în care în același interval de timp s-au produs mutații majore și în raportul dintre populația urbană și cea rurală.

Populația rezidentă în 256 localități urbane este de 11.551.096 locuitori, 86% din aceasta fiind aprovizionată cu apă potabilă prin sistem public. Cifrele raportate arată că într-un număr de 55 localități urbane (21,5%), populația este conectată în proporție de 100% la sistemul public de aprovizionare cu apă.

Din totalul populației de 21,7 mil. locuitori, în România beneficiază de apă potabilă din rețeaua publică 14,7 mil. persoane, din care 11,3 mil. în mediul urban (98% din populația urbană) și 3,4 mil. în mediul rural (33% din populația rurală).

În prezent, dispun de sisteme centralizate de distribuție a apei potabile 2915 de localități, din care 265 municipii și orașe (100%) și 2647 localități rurale, reprezentând cca.17% din numărul total al acestora (date din ianuarie 2002).

Rețelele de distribuție a apei potabile au o lungime totală de 40.269 km, corespunzând cu 71% din lungimea totală a străzilor asigurând din mediul urban. Rețeaua de alimentare cu apă potabilă s-a extins continuu (în anul 2002 rețeaua de apă era cu 20,1% mai mare comparativ cu 1995).

Cantitatea anuală de apă potabilă distribuită consumatorilor însumează cca. 1.350 mil. m³, din care pentru uz casnic 811 mil. m³. În ultimii 10 ani se constată o scădere a cantității totale de apă distribuită în rețea, datorată, în principal, contorizării și reducerii activităților industriale. În anul 2002, volumul apei potabile distribuite a fost de 1,349 milioane m³, cu 33,6% mai mic decât în anul 1995.

Repartizarea neuniformă a resurselor de apă pe teritoriul țării, gradul insuficient de regularizare a debitelor pe cursurile de apă, poluarea semnificativă a unor râuri interioare sunt principalii factori care fac ca zone importante ale țării să nu dispună de surse suficiente de alimentare cu apă în tot cursul anului, mai ales în perioadele de secetă sau în iernile cu temperaturi scăzute.

Rețeaua de canalizare. La sfârșitul anului 2004, numărul localităților cu instalații de canalizare publică era de 675 (tabelul nr. 5). Rețeaua de canalizare are o lungime totală de 17.514 km, din care în mediul urban 16.397 km. *Doar 73% din lungimea totală a străzilor sunt echipate cu rețele de canalizare în mediul urban.*

Tabel nr. 5 Evoluția rețelei de canalizare

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Lungimea rețelei (km)	15.199	15.291	15.502	16.012	16.080	16.348	16.590	16.812	17.183	17.514
Numar localități (nr)	607	616	619	636	654	674	682	679	664	675

Sursa: Institutul Național de Statistică

În cele 263 stații de epurare a apelor uzate municipale existente în România se epurează numai 77% din debitul total evacuat prin rețelele publice de canalizare; 47 localități urbane (printre care București, Craiova, Drobeta-Turnu-Severin, Brăila, Galați, Tulcea) deversează apele uzate în receptorii naturali fără o epurare prealabilă.

Populația care beneficiază de serviciul de canalizare este de cca. 11,5 mil. locuitori, din care 10,3 mil. locuitori în mediul urban (reprezentând 90% din populația urbană), respectiv 1,15 mil. locuitori în mediul rural (10% din populația rurală).

Corelând cele două echipări hidroedilitare – distribuție de apă potabilă și canalizare - populația țării se poate grupa în trei mari categorii:

- populația care beneficiază de ambele servicii - 52%;
- populația care beneficiază numai de alimentare cu apă, dar nu și de canalizare - 16%;
- populația care nu beneficiază nici de alimentare cu apă, nici de canalizare - 32%;

Calitatea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare. Calitatea chimică a apei distribuite prin sisteme publice de alimentare, caracterizată prin indicatorii generali de potabilitate, a fost determinată prin analize efectuate pentru identificarea substanțelor toxice din apă (4% având valori mai mari decât concentrațiile admise), a consumului chimic de oxigen (5% având valori mai mari decât concentrațiile admise), a amoniacului (5% valori necorespunzătoare) și a azotaților (3% rezultate necorespunzătoare).

Raportul din 2004 al Institutului de Sănătate Publică-București privind calitatea apei potabile din localitățile urbane, a evidențiat că 2,9 % din din totalul populației racordate la rețeaua de alimentare cu apă este afectată de furnizarea intermitentă a apei de peste 8 ore zilnic.

În plus, numărul populației potențial expuse la risc, luând în considerare vechimea rețelelor, calitatea apei din sursă și parametrii pentru care în prezent nu exista date, poate fi estimat la peste 9,8 milioane locuitori în zonele urbane.

Pentru parametrii monitorizați, principalele zone în care se înregistrează cele mai severe neconformări cu normele în vigoare sunt localizate în județele: Alba, Botoșani, Bacău, Constanța, Călărași, Dâmbovița, Maramureș, Neamț, Olt, Prahova, Sibiu, Suceava.

În România exista 1398 de stații de tratare a apelor, din care :

- 797 stații produc apă potabilă pentru un număr de 3,4 mil locuitori din mediul rural (localități cu o populație cuprinsă între 50 și 5000 de locuitori)
- 601 stații produc apă potabilă pentru un număr de 11,3 mil. locuitori din

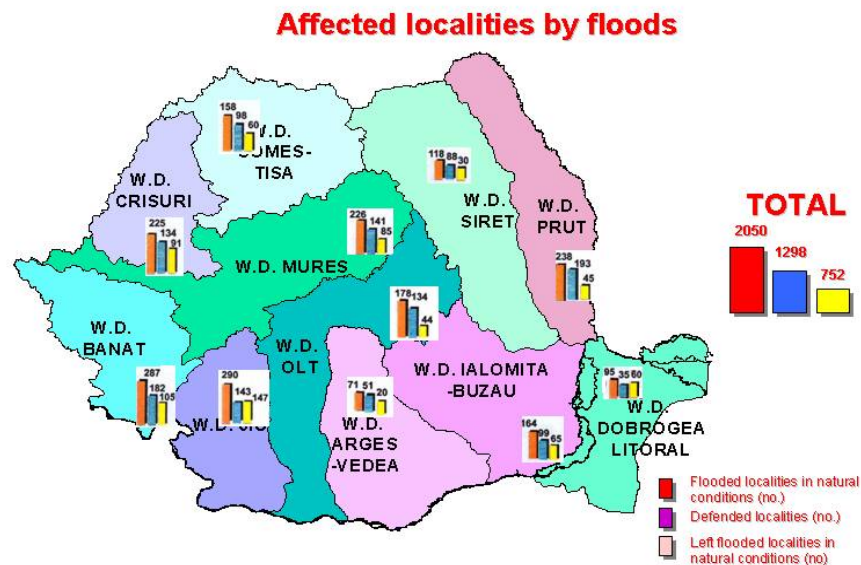
mediul urban (localități cu o populație mai mare de 5000 locuitori)

De asemenea, 25% din sistemele publice de apă care aprovizionează între 50 – 5000 de persoane au apă necorespunzătoare pentru parametrii bacteriologici, turbiditate, amoniac, nitriți, fier, iar 10% din sistemele publice care aprovizionează mai mult de 5.000 de persoane distribuie apă necorespunzătoare din punctul de vedere al oxidabilității, turbidității, amoniacului, fierului, nitraților, gustului, mirosului. *Apă potabilă distribuită cu întreruperi mai mari de 8 ore pe zi în 21 % dintre localitățile urbane afectează 12,5% din totalul populației urbane deservite.*

Sistemul de furnizare și sistemul de distribuție sunt în general realizate din materiale inadecvate (azbociment și plumb, 30% dintre conducte sunt realizate din oțel și nu există un sistem de curățare a conductelor). Aproximativ 70-75% din actuala rețea de alimentare cu apă necesită înlocuire. Apă potabilă este contaminată cu produși de coroziune și impurități rezultate din frecvențele accidente. De asemenea, furnizarea intermitentă a apei potabile afectează calitatea acesteia. De asemenea, trebuie înlocuite și conductele construite din plumb.

Inundațiile. În România se poate vorbi de o frecvență anuală a inundațiilor, în special primăvara la topirea zăpezii și vara din cauza ploilor torențiale, când debitele râurilor cresc foarte mult, producând inundații, adeseori catastrofale, cu pierderi de vieți omenești și mari pagube materiale. Frecvența de producere a inundațiilor și amploarea au crescut din cauza schimbărilor climatice, a ocupării albiei majore a râurilor cu construcții neautorizate, precum și a defrișărilor neautorizate. Din punctul de vedere al vulnerabilității la inundații, cele mai afectate zone sunt cele ale bazinelor: Crișuri, Someș, Mureș, Târnave, Timiș, Olt, Argeș (vezi Fig. 1). Distribuția localităților afectate de inundații, pe bazine hidrografice, este descrisă în harta de mai jos:

Figura 1 Localități afectate de inundații

Sursa: Administrația Națională „Apele Române”

Având în vedere numărul important de pierderi de vieți omenești (276 persoane decedate) înregistrate în ultimul deceniu, precum și pagubele materiale însemnate (gospodării și anexe afectate, terenuri inundate, obiective socio-economice, drumuri, poduri și podețe, etc.) a căror valoare se ridică la 3 miliarde Euro (din care 1,5 miliarde Euro numai în 2005), una din preocupările majore ale MMGA o constituie prevenirea și protecția împotriva dezastrelor hidrologice.

În anul 2003 a fost finalizat Sistemul Meteorologic Integrat Național (SIMIN) care permite cunoașterea și prognozarea mai precisă a fenomenelor meteorologice periculoase și s-a demarat realizarea Sistemului Informational – Decizional Integrat în cazul Dezastrelor Provocate de Ape (DESWAT). În vederea creșterii capacității de reacție a administrației publice în caz de inundații și poluări accidentale, se va realiza Sistemul Integrat al Managementului Apelor în caz de dezastre (WATMAN) cu sprijinul Agenției de Dezvoltare Internațională și al Agenției de Dezvoltare Comercială din Statele Unite ale Americii.

Fondurile alocate de la bugetul de stat (0,23% din PIB) și creditele externe obținute de la Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei și Banca Europeană de Investiții au permis realizarea de lucrări hidrotehnice pentru apărarea împotriva inundațiilor a unei suprafețe agricole de 2,13 mil. ha, 1298 localități, peste 3100 obiective economico-sociale, 6100 km drumuri și căi ferate. Mai există însă un număr de 2050 de localități cu peste 5000 de locuitori, expuse inundațiilor în regim natural, pentru care sunt necesare lucrări de investiții pentru protecția împotriva inundațiilor.

În acest context, precum și ca urmare a inundațiilor catastrofale din anul 2005, MMGA a elaborat, în colaborare cu toți factorii implicați, o nouă Strategie pentru protecția împotriva inundațiilor, care are următoarele obiective principale:

- Reducerea riscului la inundații;
- Creșterea răspunderii publice și civice;
- Modernizarea sistemului informatic.

De asemenea, această strategie va fi îmbunătățită cu sprijin PHARE și vor fi identificate zonele cu risc major la inundații. Vor fi sprijinite investiții majore în zonele identificate.

1.3. Managementul integrat al deșeurilor

Gestionarea deșeurilor, componentă importantă a oricărei strategii de mediu, se referă la activitățile de colectare, transport, tratare, valorificare și eliminare a acestora.

Datele privind gestionarea deșeurilor în România fac distincție între două categorii importante de deșuri:

- deșuri municipale și asimilabile din comerț, industrie și instituții, deșuri din construcții și demolări și nămoluri de la stațiile de epurare orășenești;
- deșuri de producție

În perioada 1998 – 2003, raportul dintre cele două categorii a variat de la an la an, media fiind de aproximativ 29% deșuri municipale și 71% deșuri de producție.

Tabel 6. Structura deșeurilor generate

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
- mil. tone-						

Deșeuri municipale	6,77	8,07	8,96	8,82	9,58	8,43
Deșeuri de producție	22	17	18	22,25	24,5	30,54

Sursa: *Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Protecția Mediului (ICIM)*
Institutul Național de Statistică, Rezultatele anchetei statistice pilot asupra
deșeurilor, noiembrie 2004

Conform OUG 78/2000 privind regimul deșeurilor, aprobată cu modificări prin Legea 426/2001, deșeurile din industria extractivă nu se supun prevederilor acestui act normativ, acestea având reglementări specifice. Activitatea minieră este reglementată prin Legea minelor nr. 85/2003; autoritățile competente pentru acest domeniu sunt în prezent: Ministerul Economiei și Comerțului, Agenția Națională pentru Resurse Minerale, Agenția Națională pentru Dezvoltarea și Implementarea Programelor de Reconstrucție a Zonelor Miniere.

Planul Național de Gestiune a deșeurilor, aprobat prin HG 1470/2004, furnizează o analiză detaliată a managementului deșeurilor în România, măsuri de prevenire a producerii deșeurilor și de reducere a cantității acestora; metode de reciclare; lista indicatorilor de monitorizare. Include, de asemenea, acțiuni și mijloace adecvate pentru conformarea cu acquis-ul comunitar de mediu în domeniul gestionării deșeurilor.

Deșeurile municipale

Generarea deșeurilor municipale

Cantitatea de deșeuri municipale generate variază de la an la an, înregistrându-se în ultimii 6 ani o tendință generală de creștere, determinată atât de creșterea consumului populației, cât și de creșterea proporției populației deservite de serviciile publice de salubritate în sistem centralizat¹.

Datele privind generarea și gestionarea deșeurilor municipale în anul 2003 sunt prezentate în tabelul 7.

Tabelul 7 Deșeuri municipale generate în anul 2003

Tipuri de deșeuri	Deșeuri generate	Deșeuri valorificate	Deșeuri eliminate
	(mii tone)	(mii tone)	(mii tone)
Deșeuri menajere și asimilabile colectate	5.043,845	13,242	5.030,603
Deșeuri de la serviciile municipale (inclusiv nămoluri de la epurarea apelor uzate orășenești)	1.573,715	76,784	1.496,931
Deșeuri din construcții și demolări	247,286	2,253	245,033
Deșeuri necolectate (estimat în funcție de indicele mediu de generare)	1.570,471	0	1.570,471
TOTAL DEȘEURI MUNICIPALE	8.435,317	92,279	8.343,038

Sursa: Institutul Național de Statistică, Rezultatele anchetei statistice pilot asupra deșeurilor, noiembrie 2004

Din totalul cantității de deșeuri municipale, cea mai mare parte o reprezintă deșeurile menajere și asimilabile, generate din gospodăriile populației, respectiv din unități economice, comerciale, birouri, instituții, unități sanitare. Compoziția acestora a variat în ultimii ani,

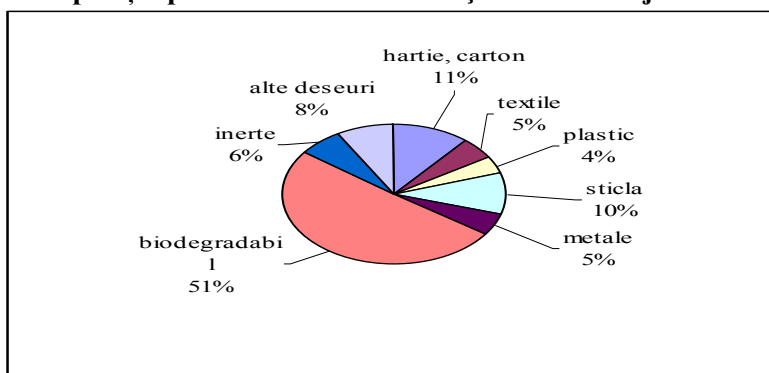
¹ Sursa: Hotărârea Guvernului 1470/2004 privind aprobarea Strategiei naționale de gestionare a deșeurilor și a Planului național de gestionare a deșeurilor;

ponderea cea mai mare având-o deșeurile biodegradabile² (tabelul 9); în anul 2003, deșeurile biodegradabile au reprezentat cca. 51% din cantitatea totală de deșeuri menajere colectate (figura 2).

Tabelul 8 Compoziția medie a deșeurilor menajere

Componente	Proporția (%)	
	1998	2002
Hârtie, carton	13	11
Sticlă	6	5
Metale	5	5
Plastic	9	10
Textile	6	5
Biodegradabil	53	51
Altele	8	13
TOTAL	100	100

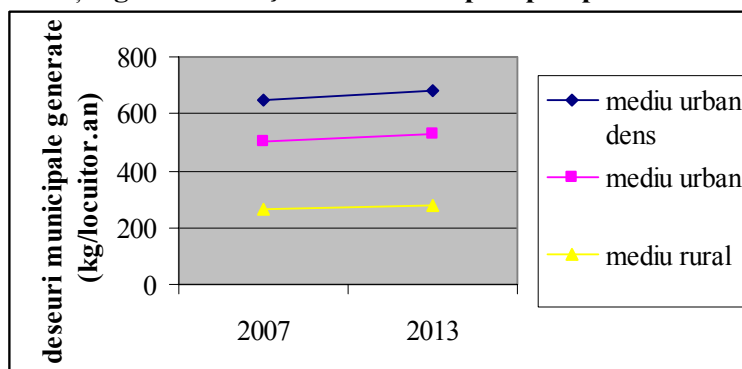
Figura 2 Compoziția procentuală medie a deșeurilor menajere colectate

Sursa: Institutul Național de Statistică, Rezultatele anchetei statistice pilot privind deșeurilor, noiembrie 2004

Proгноza de generare a deșeurilor municipale s-a realizat pe baza prognozei evoluției populației pe tip de mediu locuit, luând în considerare creșterea consumului de bunuri la populație; astfel, Planul național de gestionare a deșeurilor estimează o creștere medie de 0,8% pe an a cantității de deșeuri municipale generate (figura 3).

Figura 3 Evoluția generării deșeurilor municipale pe tip de mediu

- mediu urban dens = localități urbane cu mai mult de 50000 locuitori

² Sursa: Hotărârea Guvernului 1470/2004 privind aprobarea Strategiei naționale de gestionare a deșeurilor și a Planului național de gestionare a deșeurilor

- mediu urban = localități urbane cu mai puțin de 50000 locuitori

Gestionarea deșeurilor municipale. În mediul urban, gestionarea deșeurilor municipale este realizată în mod organizat, prin intermediul serviciilor proprii specializate ale primăriilor sau ale firmelor de salubritate. Proporția populației urbane deservite de servicii de salubritate a crescut de la 73% în 1998, la cca. 90% în 2002-2003.

În mediul rural, serviciile organizate de salubritate sunt aproape inexistente, transportul la locurile de depozitare fiind făcut în mod individual de către generatori. Numai o mică parte din populația din mediul rural este deservită de servicii organizate de salubritate, respectiv comunele din vecinătatea centrelor urbane. În anul 2003, cca. 5% din populația rurală a fost deservită de servicii de salubritate.

Deșeurile municipale sunt gestionate în mod diferit, în funcție de caracteristicile lor și de cantitățile în care sunt generate.

Gestionarea deșeurilor menajere. Din totalul deșeurilor municipale, aproximativ 40% reprezintă materiale reciclabile, din care cca. 20% pot fi recuperate, nefiind contaminate. În urma colectării selective prin proiecte pilot, doar 2% din materialele reciclabile total generate sunt valorificate. Restul se elimină prin depozitare, pierzându-se, astfel, mari cantități de materii prime secundare și resurse energetice.

În ultimii ani, agenții economici privați au demarat acțiuni susținute de colectare a cartonului și PET-urilor. În unele localități s-au amplasat centre de colectare la care populația poate depune (cu sau fără remunerare) maculatură, carton, sticle, plastic. În România, instituțiile din industria sticlei, hârtiei și cartonului și maselor plastice sunt autorizate și au început să preia aceste deșeuri de la centrele de colectare în vederea reciclării și/sau valorificării. În unele orașe s-au înființat stații pilot de compostare a deșeurilor biodegradabile.

Depozitarea reprezintă principala formă de eliminare a deșeurilor municipale. Depozitele pentru deșeurile municipale care se supun prevederilor Directivei 1999/31/CE au fost reinventariate la începutul anului 2004. În România există 267 de depozite de deșeuri municipale în zona urbană (care primesc deșeurile colectate de firmele de salubritate în zonele urbane), din care:

- 16 depozite sunt conforme sau vor deveni conforme cu normele europene până la 31.12.2006;
- 238 de depozite neconforme cu cerințele europene, care vor sista activitatea de depozitare etapizat, până în anul 2017;
- 13 depozite au sistat depozitarea în perioada 2003-2004 și pentru acestea sunt în curs de elaborare și realizare unele proiecte de închidere.

Din cele 16 depozite de deșeuri considerate conforme, 11 au fost construite înainte de introducerea în legislația națională a normelor europene privind depozitele de deșeuri, fiind însă conforme cu acestea din punctul de vedere al construcției (Constanța, Chiajna, Brăila, Piatra Neamț, Sighișoara, Sibiu – Cristian, Ploiești-Boldești, Vidra, Glina, Băicoi și Campina-Bănești); acestea nu necesită investiții majore pentru conformare, ci numai pentru îmbunătățirea activităților de operare și monitorizare, respectiv 3,55 mil. Euro. Celelalte 5 depozite au fost construite în conformitate cu cerințele europene și date în funcțiune în anii 2003-2004 (Brașov, Buzău-Gălbinași, Arad, Slobozia, Costinești).

Costurile de investiții necesare pentru asigurarea conformării depozitelor municipale existente au fost estimate la 1.775 milioane Euro.

Conform negocierilor de aderare pentru capitolul de mediu, România s-a angajat să sisteze depozitarea în 137 de depozite din zona urbană reprezentând cca. 427 ha până la 16 iulie 2009 și în cele 101 de depozite de deșeuri municipale rămase reprezentând cca. 301 ha, între 16 iulie 2009 și 16 iulie 2017.

Pe lângă depozitele de deșeuri municipale din zona urbană, în România s-au identificat **2686 spații de depozitare în zona rurală** cu o suprafață de cel mult 1 ha. Închiderea și ecologizarea depozitelor rurale se vor realiza până la 16.07.2009, odată cu extinderea serviciilor de colectare a deșeurilor și la nivel rural, realizarea sistemului de transport, transfer și deschiderea depozitelor zonale.

Pe baza prognozei de generare și gestionare a deșeurilor nepericuloase prevăzută în Planul Național de Gestionare a Deșeurilor, s-a stabilit că este necesară asigurarea de capacități suplimentare de depozitare pentru deșeuri nepericuloase, atât deșeuri municipale cât și deșeuri de producție nepericuloase care pot fi depozitate împreună cu deșeurile municipale.

Astfel, s-a estimat ca față de cele 16 depozite existente în România *mai este necesară construirea a 49 spații de depozitare pentru deșeuri nepericuloase, cu capacități de 50.000-100.000 tone/an.*

În prezent, în România nu sunt în funcțiune instalații pentru tratarea termică a deșeurilor solide municipale. Compoziția și caracteristicile deșeurilor menajere din România (ex. umiditate de cca. 50 %, conținut în substanțe biodegradabile de cca. 50% și putere calorică mai mică de 8.400 kJ/kg), precum și costurile mai ridicate ale acestei metode de eliminare a deșeurilor menajere nu recomandă metoda de eliminare a deșeurilor nepericuloase prin incinerare. Conform studiilor de specialitate, construirea instalațiilor de incinerare a deșeurilor municipale ar fi fezabilă din punct de vedere tehnico-economic numai după anul 2016.

Gestionarea nămolului de la epurarea apelor uzate orășenești.

În prezent, cea mai mare parte a nămolului generat de la epurarea apelor uzate orășenești este tratat insuficient și depozitat pe terenuri aparținând stațiilor de epurare; doar o mică parte din cantitatea produsă anual este valorificată în agricultură. Cadrul legal pentru valorificarea agricolă a nămolului a fost creat prin transpunerea Directivei 86/278 privind protecția mediului și în particular a solului, respectiv prin Ordinul MMGA 49/2004, atunci când se utilizează nămolurile de epurare în agricultură.

Investiții importante sunt necesare pentru construirea unor instalații adecvate de tratare a nămolului rezultat din stațiile de epurare.

Pe termen mediu și lung, se intenționează încurajarea valorificării agricole a acestui tip de nămol, precum și crearea condițiilor necesare pentru a asigura eliminarea prin cele mai bune metode, atât din punctul de vedere al costurilor, cât și al protecției mediului.

Gestionarea deșeurilor provenite din construcții și demolări.

Cantitatea de deșuri provenite din construcții și demolări generată în România este relativ scăzută, dar se prognozează o creștere, determinată de dezvoltarea economică a țării. Nu există încă un sistem adecvat de valorificare a deșeurilor din construcții și demolări, ci doar o reutilizare internă în gospodăria proprie sau o comercializare pe o piață nedeclarată.

Deșeurile de producție

Deșeurile de producție sunt reprezentate de deșeurile industriale și agricole, inclusiv cele rezultate de la producerea energiei. Organizarea activității de gestionare a deșeurilor de producție este obligația generatorului, prin mijloace proprii sau prin contractarea serviciilor unor firme specializate. La momentul actual, există foarte puține firme care au ca domeniu de activitate gestionarea deșeurilor de producție, iar serviciile pe care le oferă acestea sunt limitate atât în ceea ce privește tipurile de deșuri, cât și capacitățile de lucru.

În cursul anului 2003, cantitatea de deșuri generate de minerit și industrie, a fost de **370 milioane tone**, din care cea mai mare parte (90%) sunt *deșuri* rezultate din *activitățile de extracție (minerit)* – 331 milioane tone, iar 30,5 milioane tone sunt *deșuri de producție din industrie și agricultură*.

Activitățile economice în cadrul cărora s-au produs cele mai mari cantități de deșuri în anul 2003, cu excepția industriei extractive, au fost industria petrochimică, chimică, mase plastice și cauciuc (27%), metalurgie și construcții metalice (17%), energie (13%), industria alimentară, băuturi, tutun (10%), alte activități economice (33%).

Ramurile industriale mari generatoare de deșuri sunt industria energetică, industria chimică și petrochimică, industria metalurgică, industria alimentară. Din cantitatea de deșuri de producție generată, aprox. 30% se recuperează, restul fiind eliminat prin depozitare sau incinerare.

La nivelul anului 2003 au fost eliminate prin incinerare / co-incinerare circa 2 milioane tone deșuri (în principal deșuri combustibile). În anul 2003 funcționau 4 incineratoare pentru deșuri periculoase, aparținând unor agenți privați; alte 7 incineratoare, aflate în proprietatea a 4 operatori privați, cu ajutorul cărora sunt incinerate deșuri periculoase provenite din activitatea proprie; 3 cuptoare de ciment autorizate pentru co-incinerarea deșeurilor³.

Depozitele pentru deșuri de producție care se supun prevederilor Directivei 1999/31/CE privind depozitarea deșeurilor au fost reinventariate la începutul anului 2004, rezultând un număr total de 169 de depozite care ocupă o suprafață de cca. 3000 ha⁴.

În funcție de tipul deșeurilor pe care le primesc, aceste depozite se clasifică astfel: 51 depozite pentru deșuri periculoase, 116 depozite pentru deșuri nepericuloase, 2 depozite pentru deșuri inerte.

Din cele 169 depozite inventariate, 15 sunt conforme cu prevederile Directivei 1999/31/CE și vor continua să funcționeze până la epuizarea capacității. Celelalte 154 depozite se vor

---

3 Sursa: Plan de implementare pentru Directiva 2000/76/CE privind incinerarea deșeurilor

4 Sursa: Plan de implementare pentru Directiva 1999/31/CE privind depozitarea deșeurilor

închide etapizat, în conformitate cu angajamentele asumate de România prin Tratatul de aderare la Uniunea Europeană.

O parte importantă din deșeurile de producție generate o reprezintă deșeurile din industria energetică – cca. 4 milioane tone în anul 2003. Cele mai multe dintre centralele electrotactice care ard combustibil solid și care utilizează hidrotransportul deșeurilor generate în haldele proprii de zgură și cenușă sunt în subordinea administrației publice locale. Aceste unități trebuie să-și modifice tehnica de eliminare a deșeurilor pentru conformarea cu cerințele privind depozitarea deșeurilor. În urma negocierilor cu UE s-au obținut perioade de tranziție cuprinse între 2 și 7 ani pentru 20 astfel de depozite de deșuri (halde de zgură și cenușă), pentru conformare cu prevederile legale privind depozitarea deșeurilor.

Deșuri din activități medicale

Gestionarea deșeurilor rezultate din activitățile medicale este în prezent reglementată de Ordinul Ministrului Sănătății și Familiei nr. 219/2002 care aprobă Normele tehnice privind gestionarea deșeurilor rezultate din activități medicale și Metodologia de culegere a datelor pentru baza națională de date. Din cantitatea totală de deșuri produse în unitățile sanitare, 75–90% sunt deșuri nepericuloase, asimilabile cu cele menajere și numai 10–25% sunt deșuri periculoase.

Deșeurile medicale periculoase sunt eliminate prin: crematorii, incinerări directe, instalații de tratare termică. Eliminarea finală a deșeurilor periculoase rezultate din activități medicale în anul 2003 s-a realizat astfel: 76% din unitățile sanitare au utilizat pentru eliminarea finală crematoriul propriu; 13% au folosit crematoriul altei unități; 7,5% au ars deșeurile periculoase în instalații improvizate sau în aer liber; 6% au eliminat final deșeurile în incineratoare, față de 3,54% în anul 2002.

Deșeurile periculoase rezultate din activități medicale reprezintă aproximativ 30% din cantitatea totală de 19.000 t/an.

În prezent aceste deșuri sunt eliminate după cum urmează:

- Prin ardere în cele 346 instalații pentru tratarea termică a deșeurilor medicale care aparțin spitalelor; aceste instalații nu sunt conforme cu cerințele UE și nu pot fi re tehnologizate în vederea conformării; acestea trebuie închise etapizat până la 31.12.2008;
- Numai o cantitate mică din deșeurile medicale este incinerată alături de deșuri industriale periculoase, în 4 instalații de incinerare aflate în proprietatea și operate de companii private.

În urma colectării separate pe tipuri specifice de deșuri periculoase din activități medicale, s-a estimat că aprox. 3000 t/an vor fi eliminate prin incinerare, restul cantității de deșuri periculoase din activități medicale va putea fi eliminată prin sterilizare termică.

Zone contaminate

În afara depozitelor în funcțiune pentru deșuri industriale, există un număr de depozite care nu mai sunt utilizate fie pentru că au capacitatea epuizată, fie pentru că generatorul de deșuri în proprietatea căruia se află și-a încetat activitatea. În marea majoritate a cazurilor, închiderea acestor depozite nu s-a realizat în conformitate cu normele europene și naționale

---

5 Sursa: Rezultatele anchetei statistice pilot asupra deșeurilor, noiembrie 2004

în vigoare, astfel că suprafețele respective au devenit "zone contaminate în urma depozitării deșeurilor".

Aceste site-uri ridică probleme din cauza situației juridice incerte în care se găsesc, determinată, în principal, de următoarele aspecte:

- unele depozite de deșeuri industriale au aparținut și au fost utilizate de unități economice la care statul este acționar majoritar și în prezent și-au încetat activitatea;
- o serie de depozite de deșeuri industriale, cu capacitatea epuizată, au fost utilizate de unități economice care ulterior s-au privatizat, dar noul proprietar nu a preluat și obligațiile legate de depozitul de deșeuri;
- depozitul a fost abandonat și/sau a avut loc falimentul proprietarului.

Cazurile menționate anterior sunt reprezentate, de cele mai multe ori, de depozite de dimensiuni destul de mari și care conțin diferite tipuri de deșeuri (inclusiv periculoase).

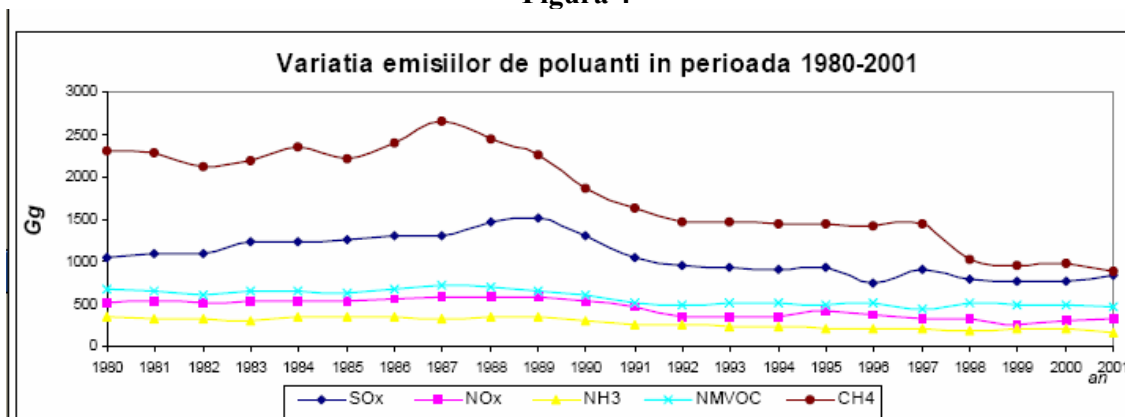
Există și alte tipuri de zone contaminate, deși acestea nu aparțin strict categoriei depozitelor de deșeuri periculoase. Zonele industriale vechi, zonele subterane de depozitare, precum și substanțele toxice de pe sol sunt toate surse de poluare a solului, aerului și apei subterane.

Un studiu care are ca obiectiv inventarierea "zonelor contaminate în urma depozitării deșeurilor" și clarificarea situației juridice a acestora este în curs de derulare. După realizarea acestui inventar se impune realizarea unei evaluări de risc pentru fiecare din siturile inventariate în vederea stabilirii situației specifice a acestora și luării unor măsuri adecvate pentru închidere sau reabilitare.

1.4. Calitatea aerului

Emisiile principalilor poluanți au scăzut, în general, în România după 1989, în urma transformărilor politice și economice din țară. Reducerea pe scară largă a producției economice din majoritatea zonelor industriale și închiderea multor instalații mari poluatoare au condus la reducerea cu peste 50% a emisiilor industriale pentru multi poluanți în perioada 1989-2000. Aceasta scădere generală a emisiilor de poluanți din aer a dus la îmbunătățirea calității aerului în multe zone, în special acolo unde poluatorul principal îl constituia industria. (Figura 4)

Figura 4

Sursa: Strategia Națională pentru Protecția Atmosferei

Totuși, multe zone sunt încă puternic poluate de către sursele industriale și se impune, în continuare, luarea măsurilor pentru îmbunătățirea calității aerului, în special pentru reducerea emisiilor de oxizi de sulf, azot și pulberi rezultate de la instalațiile mari de ardere.

În octombrie 2004, cu sprijinul proiectului PHARE 2001, MMGA a elaborat *Strategia Națională pentru Protecția Atmosferei* care are ca obiective principale:

1. menținerea calității aerului ambiental în zonele în care aceasta se conformează cu limitele stabilite în normele legale în vigoare;
2. îmbunătățirea calității aerului ambiental în zonele în care aceasta nu se conformează cu limitele stabilite în normele legale în vigoare;
3. adoptarea măsurilor necesare pentru minimizarea și, în final, eliminarea impactului negativ asupra mediului și/sau a impactului transfrontier;
4. îndeplinirea tuturor obligațiilor asumate prin acordurile internaționale și tratatele la care România este parte.

Realizarea acestor obiective are în vedere orizontul de timp de până la aderare, și anume 2004 – 2006, dar și un orizont mai lung de timp, 2007 – 2013, când România va fi stat membru al Uniunii Europene. Stabilirea acestor obiective s-a făcut luând în considerare necesitatea de a proteja sănătatea oamenilor și mediul natural fără însă a impune locuitorilor și mediului economic din România costuri economice și sociale inacceptabile. Ele reprezintă o parte importantă din obiectivul Guvernului de a promova și realiza dezvoltarea durabilă a țării.

Astfel, România este prima țară inclusă în Anexa I (țările dezvoltate și țările cu economie în tranziție) a Convenției-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice (UNFCCC), care a ratificat Protocolul de la Kyoto la UNFCCC, angajându-se să reducă emisiile de gaze cu efect de seră (GHG) cu 8%, în prima perioadă de angajament (2008-2012), față de anul de bază (1989).

De asemenea, prin Legea nr. 271/2003, România a ratificat, **Convenția asupra poluării atmosferice transfrontiere pe distanțe lungi și protocoalele ulterioare referitoare la reducerea acidifierii, eutrofizării și nivelului de ozon troposferic**. Țara noastră și-a luat angajamentul ca în anul 2010 nivelul emisiilor să se încadreze în plafoanele prevăzute de Protocolul de la Goteborg, așa cum rezultă din Tabelul 9. În acest sens, au fost luate măsuri concrete (asumate de fiecare operator în parte), cum ar fi programele de reducere a emisiilor de SO₂, NO_x, provenite din marile centrale termoelectrice, cât și din alte activități (rafinare, petrochimie, etc.).

Tabel 9 Angajamentele României rezultate din Protocolul Goteborg

Poluant (mii tone)	Situația în 1990	Situația în 20026	Situația în 2004	Praguri de emisii pentru 2010, conform Protocolului Goteborg	Procentajul reducerii emisiilor pentru 2010 (față de 1990)
SO ₂	1311	781	960	918	-30%
NO _x	546	357	326	437	-20%
NH ₃	300	156	135	210	-30%

Sursa: Institutul Național de Statistică

6 Cifrele arată că industria n-a lucrat la întreaga sa capacitate.

Emisiile de SO_2 au fost în continua scădere în perioada 1990-2002, de la emisii de cca. 1.311 mii tone în 1990 la cca. 780 mii tone în 2002, pentru ca, începând cu anul 2003, să înregistreze o creștere față de anii precedenți. Principalele surse de impurificare cu SO_2 sunt arderile din activitatea de producere a energiei și industriile de transformare (cu o contribuție de cca. 75% în anul 2003).

Emisiile de NO_x au fost în continuă scădere în perioada 1990-2000, dar, începând cu anul 2001, emisiile de NO_x au înregistrat o creștere semnificativă, ajungând la 326 mii tone în anul 2004. Principalele surse emitente le-au reprezentat arderile din industria energetică și din industriile de transformare cca. 39% , traficul rutier (cca. 31%) și industria de prelucrare (cca. 11%).

Emisiile de NH_3 s-au menținut relativ constante, în perioada 1990-2000, după care au scăzut semnificativ până la cca 135 mii tone în 2004. Principala sursă (cca. 80%) o reprezintă dejecțiile de la creșterea vitelor și îngrășămintele chimice azotoase utilizate în agricultură.

Pulberile în suspensie și sedimentabile sunt principalii poluanți din țară *noastră* pentru care depășirile concentrațiilor maxim admise (CMA) sunt semnificative. Poluarea atmosferei cu pulberi are mai multe surse: industriile metalurgică și siderurgică ce eliberează în atmosferă cantități însemnate de pulberi, centralele termice pe combustibili solizi, fabricile de ciment, transporturile rutiere, haldele și depozitele de steril, etc.

Astfel, localitățile în care se înregistrează cea mai ridicată poluare cu pulberi (depășiri ale concentrațiilor zilnice, lunare și anuale) sunt: Reșița, Bistrița-Năsăud, Câmpulung, Brașov, Zalău, Vaslui, Miercurea Ciuc, Gheorghieni, Rovinari, Motru, Constanța, Iași.

S-au înregistrat îmbunătățiri semnificative ale calității aerului în localitățile în care producția industrială a încetat ori s-au făcut investiții care au dus la reducerea emisiilor. Totuși, în multe zone, calitatea aerului este foarte scăzută, din cauza controlului defectuos al emisiilor industriale.

Astfel, pentru monitorizarea calității aerului și informarea publicului în timp real cu date de calitate aerului, prin HG nr. 586/2004 s-a înființat Sistemul Național pentru Evaluarea și Gestionare Integrată a Calității Aerului (SNEGICA) care cuprinde rețeaua națională de monitorizare a calității aerului și sistemul național de inventariere a emisiilor de poluanți atmosferici.

Emisiile în aer ale poluanților proveniți de la IMA au impact deosebit de negativ asupra poluării mediului.

În acest sens, implementarea Directivei 2001/80/CE privind limitarea emisiilor în atmosferă a anumitor poluanți proveniți de la instalațiile mari de ardere are ca scop atingerea de către România a unor performanțe de mediu în conformitate cu politica Uniunii Europene de îmbunătățire a calității aerului.

Măsurile pentru atingerea obiectivelor și țintelor propuse includ implementarea BREF-BAT specifice instalațiilor mari de ardere (IMA) pentru desulfurarea, reducerea emisiilor de oxizi de azot și de pulberi din gazele de ardere, realizarea măsurătorilor reprezentative pentru poluanții relevanți în conformitate cu prevederile standardelor CEN, etc.

În România au fost inventariate 174 instalații mari de ardere (IMA) - electrocentrale și termocentrale cu o putere termică egală sau mai mare de 50 MW, care utilizează în principal

combustibili fosili. Aceste IMA se împart, în funcție de deținătorul sau coordonatorul lor național, în trei mari grupuri :

1. IMA deținute de MEC
2. IMA în coordonarea MAI;
3. IMA deținute de alți agenți economici.

Din cele 174 IMA (163 - existente și 11 – noi), 7 sunt conforme cerințelor Directivei 2001/80/CE, 157 sunt neconforme, iar 10 IMA sunt închise sau în procedură de închidere până la aderare. În urma analizei celor 174 de instalații, România a obținut perioade de tranziție pe categorii de poluanți emiși în atmosferă (dioxid de sulf, oxizi de azot și pulberi) între 1-6 ani pentru 77 IMA (2008-2013) și pentru oxizi de azot, între 1-2 ani pentru 6 IMA (2016-2017).

Plafoanele naționale de emisii pentru poluanți (SO₂, NO_x și pulberi) pentru perioada 2007-2013, sunt ilustrate în Tabelul 10.

Tabelul 10 –Plafoane naționale de emisii pentru SO₂, NO_x și pulberi

An	Poluant/Titular								
	SO ₂			NO _x			pulberi		
	MEC	MAI	Alți agenți economici	MEC	MAI	Alți agenți economici	MEC	MAI	Alți agenți economici
2007	339708	141921	58395	93122	24158	10740	24094	12370	2116
2008	353556	139895	36536	90546	23466	10487	20168	11500	2116
2009	300087	139895	15413	81777	20979	10223	16125	11201	2046
2010	182500	139804	13857	84072	20221	10102	10557	10647	2054
2011	139480	129758	13758	80267	19597	9001	9008	8118	1862
2012	126400	99635	13976	83468	19183	6833	9320	4793	1869
2013	61220	72203	14114	86127	18838	6879	10058	3548	1877

Sursa: Anexa nr. 12 B la Planul de Implementare a Directivei 2001/80/CE privind limitarea emisiilor anumitor poluanți în aer, provenite de la instalațiile mari de ardere

1.5. Protecția naturii și conservarea biodiversității

România este o țară cu o diversitate biologică ridicată, atât la nivel de ecosisteme, cât și la nivel de specii. În aceste condiții, o dată cu aderarea țării noastre la UE, comunitatea europeană va beneficia de un aport important la capitalul natural existent.

Spațiul biogeografic al României cuprinde, într-o proporție relativ egală, cele trei unități geografice – de câmpie, de deal și de munte, cu o diversitate mare de condiții pedoclimatice și hidrologice ce diferențiază un număr de circa 52 ecoregiuni cu o varietate de ecosisteme terestre, acvatice - specifice zonelor de coastă și de litoral al Mării Negre, zonelor de stepă,

silvostepă, deal, munte, lacurilor, cursurilor de apă și luncilor acestora, zonelor secetoase sau a celor umede, inclusiv celor specifice Deltei Dunării.

România are un patrimoniu natural unic, alcătuit din munții Carpați (65% din eco-regiunea carpatică), precum și din una dintre cele mai importante zone umede din Europa, și anume Delta Dunării (a doua ca mărime în Europa). Trebuie menționat că România deține 30% din speciile carnivore și, de asemenea, aproximativ 300000 ha de păduri virgine.

În procesul de aderare, România trebuie să implementeze rețeaua NATURA 2000, în conformitate cu cerințele Uniunii Europene. Scopul acestui sistem este de a proteja și conserva elementele naturale deosebite sau unice la nivelul Uniunii Europene.

Biodiversitate

În timpul ultimelor decenii, condițiile naturale și peisajul din România au fost influențate în mod deosebit de evoluția activităților economice, la care se adaugă creșterea economică a ultimilor ani care a condus la o exploatare excesivă a resurselor naturale. În aceste condiții, multe specii de plante și animale sunt amenințate cu dispariția, iar modificarea peisajului reprezintă primul indicator al deteriorării mediului înconjurător.

Habitat naturale, specii sălbatice de floră și faună

Ecosistemele naturale și seminaturale din România reprezintă aproximativ 47% din suprafața țării. Ca urmare a studiilor efectuate prin Programul CORINE Biotops, au fost identificate și caracterizate 783 tipuri de habitate (13 habitate de coastă, 89 de zone umede, 196 de pajiști, 206 de pădure, 54 de mlaștină, 90 de stâncării/nisipuri și 135 zone agricole) în 261 de zone analizate de pe întregul teritoriu al țării. Au fost identificate, de asemenea, 44 de zone de importanță avifaunistică, cu o suprafață totală de 6.557 km², reprezentând 3% din suprafața țării. Nivelul ridicat al diversității habitatelor reflectă și un nivel ridicat al diversității speciilor de floră și faună.

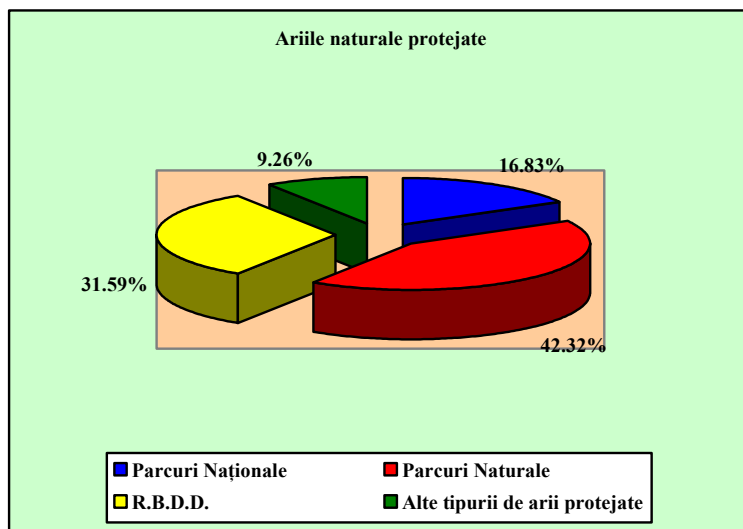
O mare varietate de specii salbatice de floră și faună de pe teritoriul României prezintă o importanță economică deosebită, având multiple utilizări în diverse sectoare.

Situația ariilor naturale protejate

În România există 13 Parcuri Naționale, 13 Parcuri Naturale, precum și Rezervația Biosferei Delta Dunării. Suprafața totală a parcurilor naționale, parcurilor naturale și rezervațiilor biosferei este de 1.687,460 ha (121.779 ha suprafața maritimă), ceea ce reprezintă 7 % din suprafața terestră a țării. În afara parcurilor naționale, parcurilor naturale și rezervațiilor biosferei există circa 935 de rezervații științifice, monumente ale naturii și rezervații naturale a căror suprafață totală nu a fost încă determinată, însă este estimată la aproximativ 180.000 hectare. Prin urmare, suprafața terestră a ariilor naturale protejate acoperă 7,8% din suprafața terestră a țării la finele anului 2005. Până la sfârșitul anului 2013, acest procent urmează să crească la 15%.

Procentajul suprafețelor ocupate de ariile naturale protejate se împarte după cum urmează: parcuri naturale 42,32%; Rezervația Biosferei Delta Dunării 31,59%; parcuri naționale 16,83%; alte tipuri de arii protejate 9,26% (fig. 5).

Cea mai importantă arie protejată din rețeaua națională este Delta Dunării care are triplu statut internațional: Rezervație a Biosferei, Sit Ramsar (zonă umedă de importanță internațională), Sit al Patrimoniului Mondial Natural și Cultural. Datorită stării favorabile de conservare în care se află sistemele ecologice și speciile din Delta Dunării, Consiliul Europei a acordat acestei rezervații Diploma Europeană.

Fig. 5 Suprafața ocupată de ariile naturale protejate

Până în prezent, în cadrul rețelei existente de arii protejate din România au fost identificate 116 de Arii Speciale de Protecție Avifaunistică (ASP) și 79 Situri de Importanță Comunitară (SIC), ce îndeplinesc criteriile pentru a fi incluse în rețeaua Natura 2000. Din totalul de ASPA identificate până în prezent, 28 au fost deja declarate prin Hotărâre de Guvern în cursul anului 2005 și 2006.

Procesul de elaborare a cadastrului ariilor naturale protejate în format GIS a demarat în 2002. Până în prezent, au fost realizate hărțile și descrierile limitelor Rezervației Biosferei Delta Dunării, a parcurilor naționale și parcurilor naturale, permițând astfel calcularea analitică a suprafețelor acestor categorii de arii naturale protejate, cu un grad mult mai mare de precizie. Pentru circa 80% din totalul ariilor naturale protejate au fost determinate limitele în format GIS.

MMGA este responsabil pentru organizarea și coordonarea managementului ariilor protejate. Până în prezent, MMGA a semnat contracte pentru Managementul parcurilor naturale și naționale cu Regia Națională a Pădurilor (22), cu autoritățile locale (2) sau universități (1). Delta Dunării este direct coordonată de către minister. În plus, ariile protejate, altele decât parcurile naționale și naturale, sunt în custodia directă a persoanelor fizice, a ONG-urilor sau a diverselor instituții (Administrația Națională a Pădurilor sau autorități locale). Dintre acestea, doar 4 administrații ale parcurilor naționale au beneficiat de sprijin financiar considerabil pentru îmbunătățirea infrastructurii. Doar 3 arii protejate au planuri de management aprobate de către MMGA.

În prezent, ca urmare a managementului precar, ariile protejate se confruntă cu presiuni ridicate cauzate de exploatarea ilegală, turismul și construcțiile necontrolate, vânătoarea ilegală, ceea ce a dus la pierderi ireversibile ale biodiversității în România.

Având în vedere capacitatea administrativă scăzută în privința managementului general al ariilor protejate, până la sfârșitul anului 2006 se va înființa Agenția Națională pentru Ariile protejate și Conservarea Biodiversității. În prezent, în conformitate cu legislația, managementul unei arii protejate poate fi realizat de către diverse autorități guvernamentale sau non-guvernamentale, precum consilii locale, ONG-uri, autorități silvice, etc, dacă sunt îndeplinite anumite condiții. Aceste autorități întâmpină dificultăți în elaborarea și implementarea planurilor de management și în dezvoltarea unei infrastructuri adecvate și a sistemelor de monitorizare.

Starea mediului marin și a zonei costiere

Marea Neagră are o suprafață de 413.490 km², o adâncime maximă de 2.245 m, un volum de apă de 529.955 km³ și o lungime a țărmurilor de 4.020 km. Marea Neagră are un nivel scăzut de salinitate (15,12 g ‰ în zona de țărm și 15,6 ‰ în larg), din cauza numeroaselor râuri care se varsă în ea. În aportul fluvial, apreciat la 346 km³, 78% aparține râurilor din nord-vestul bazinului, dintre acestea un volum însemnat fiind asigurat de fluviul Dunărea.

Până în prezent, în Marea Neagră au fost inventariate aproximativ 1.500 specii de vertebrate și nevertebrate. Urmare a accentuării poluării industriale și orășenești din ultimele două decenii s-a constatat reducerea unor specii de pești răpitori, cât și a unor specii de pești cu importanță economică (scrumbie, calcan, hamsie, stavrid, sturioni).

Litoralul Mării Negre a avut de suferit de pe urma gravelor probleme de eroziune din ultimele trei decenii. Pe baza cercetărilor efectuate de Institutul National de Cercetare Dezvoltare Marină "Grigore Antipa", se apreciază că litoralul românesc se află într-o stare gravă sub raportul extinderii eroziunii, pe cca 60 - 80 % din lungimea țărmului, lățimea plajei se diminuează în fiecare an. În zona Rezervatiei Biosferei Delta Dunării, plaja a pierdut din suprafață, în ultimii 35 ani peste 2 400 ha (cca. 80 ha/an) în timp ce acumulările au fost de numai 200 ha (cca. 7 ha/an). Linia țărmului s-a retras pe distanțe variabile de la un sector de țărm la altul, cu valori cuprinse între 180 și 300 m, iar valoarea maximă de retragere, în unele puncte, a depășit 400 m. Pe unele porțiuni în care lățimea cordonului litoral este mai redusă, la furtuni marea acoperă complet țărmul, uneori formând breșe, care se unesc cu apele lacurilor litorale, în acest fel fiind afectat ecosistemul specific al lacului respectiv.

Procesul de eroziune costieră s-a accentuat deosebit de mult în prezent, ca urmare a schimbărilor climatice la nivel planetar care determină creșterea nivelului mării. O altă cauză constă în amenajările hidrotehnice de pe Dunăre și de pe principalii săi afluenți, precum și de pe zona de coastă a mării care duce la scăderea în continuare a aportului de material nisipos transportat de ape pe mal. Acțiunea de eroziune a mării a provocat dispariția completă a unor întinse zone de plajă.

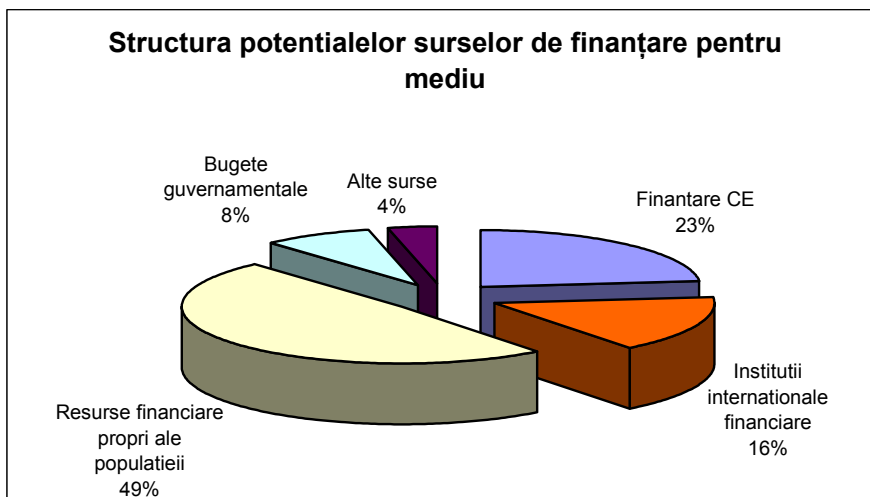
Administrația Națională „Apele Române” este autoritatea responsabilă pentru administrarea zonei costiere a Mării Negre.

1.6. Experiența anterioară în domeniul managementului programelor și instrumentelor de pre-aderare

Cheltuielile și investițiile pentru protecția mediului la nivel național

Din datele furnizate de Institutul Național de Statistică, cheltuielile pentru protecția mediului la nivel național au avut o evoluție ascendentă în ultimii ani (2000 – 2003), deși procentul investițiilor în domeniul mediului din PIB rămâne în continuare foarte scăzut comparativ cu țările Uniunii Europene.

Fig. 6

Sursa: Asistență Tehnică pentru Evaluarea Costurilor de Mediu și Elaborarea Planului de Investiții – Al Doilea Raport Trimestrial, anexa C.

Cea mai mare sursă de fonduri (cu aproape 49 %) este prețul plătit de populație în contextul internalizării costurilor de mediu. Se estimează ca acest venit reprezintă 5% din venitul total disponibil al populației. Acesta va reprezenta sursa cheie pentru achitarea prestării de servicii publice de mediu și ar putea avea o contribuție importantă la investițiile de mediu.

Fondul de mediu

Pentru a sprijini elaborarea de proiecte în cadrul Planului Național de Acțiune pentru Protecția Mediului s-a constituit un Fond de Mediu în baza Legii nr. 73/2000 și a Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 86/2003. Fondul de Mediu are scopul de a stimula un număr limitat de investiții de mediu de interes public, acordând prioritate celor incluse în Planul Național de Acțiune pentru Protecția Mediului.

Încasările din Fondul de Mediu sunt reprezentate de diferite taxe suportate de către agenții economici poluatori, alocații de la bugetul de stat, donații, sponsorizări, asistență financiară din partea unor persoane fizice sau juridice sau a unor organizații internaționale, taxe pentru eliberarea autorizației de mediu, precum și rambursarea capitalului și a dobânzii de către utilizatorii resurselor fondului.

Categoriile de proiecte eligibile pentru finanțare din Fondul de Mediu sunt stabilite printr-un plan anual adoptat de către comitetul director al Fondului.

Resursele fondului sunt în mare parte canalizate către proiecte/achiziționarea de aparatură cu tehnologie nepoluantă și proiecte de gestiune a deșeurilor.

Asistență PHARE

În România, Programul Phare este activ din 1998, iar protecția mediului a constituit un domeniu important de acțiune în cele trei componente active ale sale – Phare „Național”, Phare „Cooperare trans-frontaliera” și Phare „Coeziune economică și socială”. Obiectivele naționale pentru fiecare an de funcționare au progresat de la pregătirea adoptării acquis-ului comunitar de mediu la aspecte practice de implementare.

Cu sprijinul programului PHARE s-a reușit transpunerea aproape în totalitate a legislației europene în domeniile: legislație orizontală, substanțe chimice, managementul deșeurilor, controlul poluării industriale, calitatea aerului, calitatea apei, protecția împotriva zgomotului.

Proiectele PHARE au contribuit substanțial la întărirea capacității administrative la nivel central, regional și local prin organizarea de sesiuni de training sau seminarii de informare pe diverse probleme de mediu, dotarea cu echipamente de monitorizare a calității mediului, calculatoare, softuri, echipamente de birotică. Astfel, cu sprijinul proiectului PHARE 2000 s-a realizat punerea în practică, la nivelul aglomerării urbane București, a unuia dintre cele mai moderne sisteme de monitorizare a calității aerului din Europa. Sisteme asemănătoare vor fi date în funcțiune în următorii ani pentru celelalte aglomerări urbane din România.

Strategiile naționale, planurile de acțiune naționale, regionale și locale din domeniul mediului înconjurător au fost elaborate sau actualizate astfel încât să asigure o viziune cât mai coerentă asupra politicii de mediu din România și asupra modului în care acesat ar putea fi implementată.

Prin programul **PHARE 2003 CES**, urmează să se implementeze prima schemă (pilot) de granturi mici pentru managementul deșeurilor, în regiunea Centru (valoare 5,33 milioane Euro), pentru ca apoi, prin PHARE 2004, schema să fie extinsă la nivelul întregii țări (valoare 21,87 MEuro). Prin PHARE 2005-2006, se vor lansa scheme de granturi în alte sectoare de mediu (aer, IPPC, apă, protecția naturii) avându-se în vedere, ca beneficiari, și sectorul privat.

Investițiile de mediu prin proiectele PHARE, se ridică până în prezent la aprox. 276 mil. Euro, destinate atât pentru implementarea directivelor specifice politicii de mediu cât și pentru investițiile necesare conformării cu legislația comunitară în domeniu.

Programul PHARE contribuie în prezent cu aproximativ 17 milioane Euro pentru pregătirea de proiecte în vederea finanțării prin FSC.

Programul LIFE

Cele doua componente ale programului LIFE pentru țările candidate, LIFE – Mediu și LIFE Natura, sunt funcționale în România din 1999 și finanțează proiecte ce tratează probleme specifice, locale de îmbunătățire, protecție sau conservare a calității mediului (LIFE Mediu) și a biodiversității (LIFE Natura). Dacă proiectele din cadrul componentei „Natura” vizează protecția diferitelor ecosisteme și specii de plante și animale, în cadrul componentei „Mediu” au fost desfășurate proiecte inovatoare privind: sistemul de avertizare în cadrul fenomenelor periculoase, dezvoltarea unor sisteme operative pentru studiul, monitorizarea și prognozarea impactului poluării, sensibilizarea populației în precolectarea selectivă a deșeurilor menajere, etc. Acest tip de proiecte vine în sprijinul măsurilor de infrastructură ale programului ISPA și contribuie la realizarea obiectivelor naționale de mediu.

Până în prezent, pentru componenta LIFE – Mediu au fost selectate 12 proiecte cu o valoare totală de aprox. 3,77 milioane Euro și 19 proiecte pentru LIFE – Natura, cu o valoare totală de aprox. 4,66 milioane euro. Astfel, în perioada 1999-2004, 31 de proiecte au fost selectate,

cu o contribuție totală a proiectului LIFE de aprox. 8,4 mil Euro. Pentru anul 2005 au fost înaintate 18 propuneri de proiecte în cadrul componentei LIFE-MEDIU și 24 de propuneri de proiecte în cadrul componentei LIFE-NATURA.

Programul ISPA

Prin ISPA, România primește anual între 208 – 270 milioane euro, din care 104 – 135 milioane euro au fost alocate pentru proiecte din infrastructura de mediu (apă și deșeuri). ISPA nu poate finanța mai mult de 75% din costul total al proiectului. Astfel, este necesar ca beneficiarii să identifice resurse financiare pentru restul de 25%. Două instituții financiare internaționale au propus co-finanțare pentru proiectele ISPA:

- Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) prin facilitatea de împrumut de 80 de milioane Euro acordată Consiliilor Locale din zona urbană, care nu necesită garanție de stat. Această facilitate a fost extinsă la începutul anului 2004 cu 60 milioane Euro, pentru care este necesară garanția statului.
- Banca Europeană de Investiții (BEI) printr-un program similar care necesită garanție de stat.

În perioada 2000-2005 au fost aprobate pentru finanțare ISPA 40 proiecte dintre care 27 pentru modernizarea infrastructurii de apă/apă uzată, 7 în domeniul managementului integrat al deșeurilor și 6 proiecte de Asistență Tehnică. Valoarea totală a proiectelor finanțate prin ISPA se ridică la 1,38 miliarde Euro din care cca. 1,02 miliarde Euro reprezintă grant ISPA, cca 178 milioane Euro împrumuturi BEI, 111 milioane împrumuturi BERD și 68 milioane Euro contribuție de la bugetul de stat sau bugetele locale. Acând în vedere că după integrarea României în UE ISPA devine FC, este în curs de pregătire un portofoliu de proiecte în vederea finanțării prin acest fond.

Programul SAMTID

Ministerul Administrației și Internelor, a demarat în anul 2001 *Programul de dezvoltare a infrastructurii în orasele mici și mijlocii* (SAMTID), destinat îmbunătățirii stării tehnice a infrastructurii locale și a calității serviciilor de alimentare cu apă și canalizare.

Până în prezent, programul a fost accesat de un număr de 91 de orașe din 14 județe, având o populație totală de aproximativ 2,5 milioane de locuitori, fiind împărțit în 2 faze, cu 5 și respectiv 9 asociații ale autorităților locale. Valoarea întregului program este de 96 mil. Euro, 40 milioane în faza I și 56 milioane Euro în faza II. Structura de finanțare a programului este următoarea: 50% (48 milioane Euro), sub formă de grant de la UE și de la bugetul de stat, iar restul de 50% (48 milioane Euro) fiind împrumuturi de la BEI și BERD.

Programul SAPARD

Documentul de programare multianuală și de fundamentare pentru implementarea Programului SAPARD în România este Programul Național pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (PNADR) aprobat prin Decizia Comisiei Europene, la data de 12 decembrie 2000.

În cadrul acestui program este prevăzută acordarea asistenței financiare nerambursabile pentru „Dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii rurale” (masura 2.1 din PNADR).

Această măsură include și proiecte de investiții pentru mediu:

- Construcția și modernizarea drumurilor și podurilor comunale;

- Construcția și modernizarea sistemelor de alimentare cu apă potabilă;
- Construcția de sisteme de canalizare și stații de epurare a apei uzate.

Până în prezent, prin intermediul Agenției SAPARD, au fost selectate pentru măsura 2.1., peste 600 de proiecte în domeniul îmbunătățirii infrastructurii rurale, în valoare totală de aprox. 483,5 mil. Euro.

2. ANALIZA SWOT

Acest capitol include o evaluare a sectorului protecției mediului pentru identificarea punctelor tari și a punctelor slabe, respectiv a oportunităților și a riscurilor, ca bază pentru formularea obiectivelor și axelor prioritare ale Programului Operațional Sectorial pentru Mediu. Această analiză este prezentată sintetic în următorul tabel:

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Legislația de mediu armonizată cu legislația Uniunii Europene; strategii și planuri de implementare a Directivei pe fiecare sector de mediu; • Existența structurilor instituționale de bază pentru protecția mediului - pentru monitorizarea conformării cu acquis-ul comunitar, pentru implementarea programelor de dezvoltare, pentru managementul integrat al resurselor de apă pe bazine hidrografice; • Experiența în derularea proiectelor finanțate din fonduri de pre-aderare (PHARE, ISPA, SAPARD) sau din alte surse internaționale; pregătirea cu suport PHARE și ISPA a unui portofoliu consistent de proiecte în vederea finanțării prin POS; • Existența unui număr de aprox. 25 operatori care au beneficiat de asistență substanțială în perioada de pre-aderare și care pot contribui la eficientizarea serviciilor de apă în regiune; • Delimitarea aglomerărilor și a zonelor pentru managementul și evaluarea calității aerului; • Varietatea și bogăția biodiversității și a regiunilor bio-geografice din România; • Delimitarea ariilor protejate; • Apro. 8% din întregul teritoriu al României este deja declarat arie protejată; 21 de arii speciale protejate au fost identificate și îndeplinesc criteriile Natura 2000; • Potențial turistic semnificativ 	<ul style="list-style-type: none"> • Accesul redus al populației la sisteme centralizate de apă și salubritate comparativ cu țările UE; calitatea scăzută a apei potabile furnizate către populație în multe zone; • Nivelul relativ scăzut al investițiilor, după 1990, în toate sectoarele de mediu comparativ cu necesarul de investiții pentru conformarea cu standardele europene; • Capacitatea administrativă insuficientă, în special la nivel regional și local, în implementarea legislației de mediu și a proiectelor cu finanțare internațională • Existența unui număr mare de situri poluate istoric cauzate de activități economice intensive fără aplicarea unor politici adecvate de protecție a mediului; • Slaba conștientizare a populației și a agenților economici privind gestionarea adecvată a deșeurilor, respectiv a ariilor speciale protejate; • Proportie ridicată a cantității de deșuri care se produce și se depozitează; nivel redus al colectării selective a deșeurilor; insuficienta dezvoltare a pieței de reciclare și valorificare a deșeurilor; • Un număr mare de habitate și specii aflate în pericol; resurse financiare și umane scăzute pentru managementul ariilor protejate și a biotipurilor importante; • Lipsa planurilor de management pentru ariile protejate; • Consum ridicat de resurse primare (în special combustibili fosili) și emisii

OPORTUNITATI	AMENINTARI
<ul style="list-style-type: none"> • Utilizarea fondurilor UE ca o contribuție importantă pentru îmbunătățirea standardelor de mediu și în România; • Creșterea standardelor de viață și a oportunităților economice prin asigurarea unor servicii publice de calitate, prin remedierea siturilor poluate, prin reducerea riscurilor la dezastre naturale; • Aplicarea principiului parteneriatului în luarea deciziilor în domeniul protecției mediului; • Dezvoltarea unor planuri de investiții pe termen lung în condițiile dezvoltării durabile; • Implementarea legislației cu privire la introducerea celor mai bune tehnologii disponibile în infrastructura de mediu; creșterea eficienței utilizării resurselor și a energiei; • Reducerea discrepanțelor între regiuni, precum și între sate și orașe; • Îmbunătățirea accesului populației și agenților economici la servicii publice de apă, canalizare și termoficare; îmbunătățirea performanțelor operatorilor de servicii publice; • Oportunități pentru investiții private și comerț; • Oportunități de afaceri pentru companiile străine pentru a investi în sectorul de apă (în contextul fondurilor alocate); • Dezvoltarea unei piețe viabile de reciclare a deșeurilor/materiei prime rezultate din procesarea deșeurilor; • Proiecte comune de implementare pentru reducerea emisiilor de GHG; 	<p style="text-align: center;">specifice ridicate de Nox și SO₂, provenite în special de la instalațiile mari de ardere</p> <ul style="list-style-type: none"> • Capacitate scăzută a beneficiarilor finali/autorităților locale de a elabora aplicații la standardele europene; • Neconformarea cu cerințele Directivelor UE pentru sectorul de apă în cazul unei absorbții scăzute a fondurilor europene cauzate de procesul complex de pregătire și gestionare a proiectelor, precum și a co-finanțării costisitoare; • Dificultăți în susținerea costurilor de investiție a proiectelor în domeniul infrastructurii de mediu, în special de către comunitățile mici și medii; • Costuri ridicate pentru conformarea cu standardele europene privind schimbul de tehnologii și folosirea BAT pentru IMA; • Presiunea crescută asupra biodiversității și calității aerului în corelare cu creșterea economică; • Infrastructură slabă pentru colectare, transport și eliminare a deșeurilor; • Ineficiența investițiilor pe termen scurt și mediu pentru reducerea riscurilor de dezastre naturale care pot provoca pagube materiale și umane importante;

<ul style="list-style-type: none"> • Introducerea surselor regenerabile de energie; • Dezvoltarea de Parteneriate Public-Private pentru sectorul de mediu; • Existența unor date anuale privind producerea și managementul deșeurilor la nivel național; • Dezvoltarea turismului ecologic.	
--	--

3. STRATEGIE

POS Mediu dezvoltă prioritatea 3 a Planului Național de Dezvoltare 2007 – 2013, «Protejarea și îmbunătățirea calității mediului». Prioritățile POS Mediu țin seama de necesitățile de dezvoltare ale României și se bazează pe experiența acumulată în dezvoltarea programelor de pre-aderare în sectorul de mediu. Din perspectivă internațională, acestea au la bază Strategia Europeană de Dezvoltare Durabilă și al 6-lea Program de Acțiune pentru Mediu.

Alături de celelalte programe operaționale - POS Transport, POS Competitivitate, Programul Operațional Regional, Programele Operaționale Cooperare Transfrontalieră - POS Mediu va contribui cu o pondere substanțială la realizarea priorității tematice din Cadrul Strategic Național de Referință, **Dezvoltarea infrastructurii la standarde europene**. În aceeași măsură POS Mediu este în deplină concordanță cu prioritățile stabilite în Liniile Strategice privind Coeziunea și mai ales cu **Prioritatea 1 Creșterea atractivității Europei și a regiunilor**. Asigurarea infrastructurii de bază pentru apă, canalizare, termoficare, salubritate reprezintă o condiție esențială pentru atragerea de investitori străini și va contribui la dezvoltarea economică a țării.

Strategia POS Mediu se bazează pe următoarele elemente:

- Analiza situației actuale pentru sectorul de mediu (prezentată în capitolul I și în analiza SWOT);
- Strategiile naționale de dezvoltare în domeniul mediului;
- Problemele majore și direcțiile strategice evidențiate în cadrul Planului Național de Dezvoltare, urmărindu-se complementaritatea Programelor Operaționale și delimitarea zonelor de intervenție a acestora .

În pregătirea POS Mediu s-a ținut seama de următoarele aspecte:

- Angajamentele rezultate în urma negocierilor pentru Capitolul 22 – Mediu sunt deosebit de costisitoare, în special pentru sectoarele apă și deșeurii; aceste sectoare au cea mai mare pondere din punctul de vedere al alocării financiare în POS Mediu.
- POS Mediu va fi implementat într-o perioadă limitată de timp, 2007 – 2013, și cu resurse financiare limitate, astfel încât nu poate face față tuturor problemelor cu care se confruntă sectorul de mediu în România; se impune o ierarhizare a necesităților investiționale.
- Prevederile noului acquis sunt luate în considerare, cu menționarea următoarelor aspecte:
  - în perioada de programare 2007 – 2013, programele FSC stabilesc doar obiective globale pe termen lung și sunt axate pe un număr mai mic de priorități (denumite axe prioritare), comparativ cu perioada anterioară de programare
  - o axă prioritară trebuie finanțată dintr-un singur fond – în cazul POS Mediu, fie Fondul de Coeziune, fie Fondul European de Dezvoltare Regională.
- Resursele de la bugetul de stat necesare co-finanțării, împrumuturile de la instituțiile financiare internaționale, precum și sursele financiare private vor fi aprobate de către Ministerul Finanțelor Publice.
- Strategia are în vedere implementarea acquis-ului comunitar de mediu prin optimizarea costurilor de investiții și de operare a obiectivelor nou create.

3.1 Obiective

Obiectivul global al POS Mediu constă în *îmbunătățirea standardelor de viață ale populației și a standardelor de mediu, vizând, în principal, respectarea acquis-ului comunitar de mediu.*

POS Mediu vizează reducerea *decalajului existent între Uniunea europeană și România* în ceea ce privește standardele de mediu, luând în considerare două obiective pe termen lung:

- **Asigurarea accesului la utilitățile publice de bază;**
- **Îmbunătățirea calității mediului**

Obiectivele specifice ale POS Mediu sunt:

1. **Îmbunătățirea accesului la infrastructura de apă**, prin asigurarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare în majoritatea zonelor urbane până în 2015.
2. **Ameliorarea calității solului**, prin îmbunătățirea managementului deșeurilor și **reducerea numărului de zone poluate istoric** în minimum 30 de județe până în 2015.
3. **Reducerea impactului negativ cauzat de centralele municipale de termoficare vechi** în cele mai poluate localități până în 2015.
4. **Protecția și îmbunătățirea biodiversității și a patrimoniului natural** prin sprijinirea implementării rețelei Natura 2000.
5. **Reducerea riscului la dezastre naturale care afectează populația**, prin implementarea măsurilor preventive în cele mai vulnerabile zone până în 2015

Din cauza complexității sale, întregul impact al POS Mediu nu va putea fi cuantificat doar cu ajutorul unui singur indicator. Cu toate acestea, populația care va beneficia de servicii de mediu îmbunătățite și risc redus la inundații ca urmare a implementării POS Mediu poate fi selectată ca indicator la nivel de program și acoperă cea mai mare parte a activităților incluse în POS Mediu.

3.2. Axe Prioritare

În vederea atingerii acestor obiective, s-au identificat următoarele axe prioritare:

Axa prioritară 1 – Extinderea și modernizarea infrastructurii de apă și apă uzată

Axa prioritară 2 – Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor și reabilitarea siturilor contaminate

Axa prioritară 3 – Îmbunătățirea sistemelor municipale de termoficare în zonele prioritare selectate.

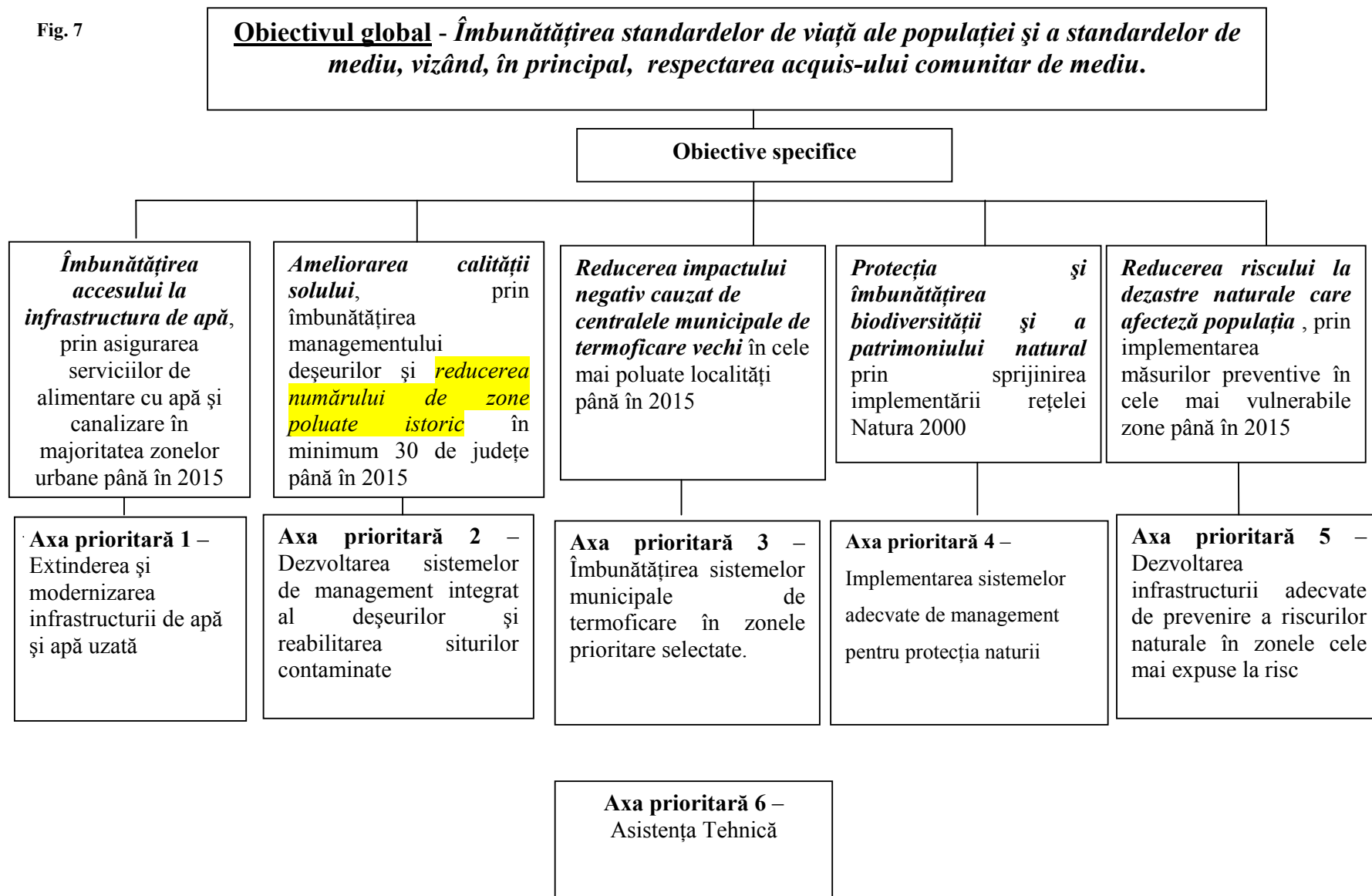
Axa prioritară 4 – Implementarea sistemelor adecvate de management pentru protecția naturii

Axa prioritară 5 – Dezvoltarea infrastructurii adecvate de prevenire a riscurilor naturale în zonele cele mai expuse la risc

Axa prioritară 6 – Asistența Tehnică.

Legătura dintre obiectivul global, obiectivele specifice, axe prioritare și operațiuni indicative, pe de-o parte, și sursele de finanțare UE avute în vedere, pe de alta parte, este evidențiată în diagrama din Figura 7.

Fig. 7

3.2.1. Axa Prioritară 1 „Extinderea și modernizarea infrastructurii de apă și apă uzată ”

Obiective

- *Asigurarea serviciilor de apă și canalizare, la tarife accesibile*
- *Asigurarea calității corespunzătoare a apei potabile în toate aglomerările umane;*
- *Îmbunătățirea calității cursurilor de apă*
- *Îmbunătățirea gradului de gospodărire a nămolurilor provenite de la stațiile de epurare a apelor uzate*

Această prioritate va fi finanțată din Fondul de Coeziune.

Fundamentare

Această axă prioritară se adresează unuia dintre principalele puncte slabe identificate în analiza SWOT, care reflectă accesul redus la servicii publice de apă (52%), calitatea necorespunzătoare a apei potabile și lipsa facilităților de canalizare și epurare a apelor uzate în anumite zone.

Serviciile publice din domeniul apei sunt de cele mai multe ori ineficiente, în special din cauza numărului mare de operatori mici, mulți dintre aceștia având ca obiect de activitate și alte activități (transport public, încălzire centrală, electricitate locală, etc), precum și din cauza lipsei de investiții pe termen lung, a managementului necorespunzător, a lipsei unor obiective pe termen lung și a unor planuri de afaceri, etc.

Legislația românească în sectorul de apă este în vigoare și conformă cu acquis-ul comunitar, dar sunt necesari pași în ceea ce privește implementarea, în vederea conformării depline, în special în privința comunităților mici.

Ca urmare a negocierilor pentru capitolul 22 – Mediu, au rezultat pentru România o serie de angajamente ce implică investiții considerabile în sectorul de *apă și apă uzată*, în decursul unor perioade de tranziție relativ scurte. În conformitate cu Tratatul de Aderare, România a obținut perioade de tranziție pentru conformarea cu acquis-ul pentru colectarea, descarcarea și epurarea apelor uzate – până în 2015 pentru 263 *aglomerări* mai mari de 10 000 locuitori echivalenți și până în 2018 pentru 2.346 *de aglomerări* între 2 000 și 10 000 locuitori echivalenți. Perioade de tranziție au fost obținute, de asemenea, și pentru calitatea apei potabile până în 2015, pentru conformarea cu Directiva 98/83.

Mai mult, în urma negocierilor de aderare, România a declarat întregul sau teritoriu drept zonă sensibilă, acest aspect presupunând obligația ca toate aglomerările umane cu mai mult de 10.000 locuitori echivalenți să fie prevăzute cu stații de epurare cu grad avansat de epurare, respectiv treapta terțiară. Ca urmare, deși în majoritatea aglomerărilor urbane cu peste 100.000 p.e., sunt construite stații de epurare, prin fonduri ISPA și MUDP, fonduri suplimentare sunt necesare pentru a furniza extinderea lor, astfel încât să se asigure tratarea avansată (eliminarea azotului și fosforului). Pentru aglomerările mai mici care nu au beneficiat de aceste programe trebuie construite/modernizate stații de epurare care să asigure și epurarea terțiară.

În pofida unei îmbunătățiri semnificative a calității râurilor în România (scădere a nivelului principalilor indicatori de calitate BOD₅ și COD, solide în suspensie, conținutul componentelor periculoase), sunt încă necesare investiții în special în vederea reducerii surselor punctiforme de poluare care cresc riscul de eutrofizare a receptorilor naturali.

Luarea în calcul a angajamentelor mai sus menționate, pe fondul unei serioase lipse a investițiilor și al unor servicii deficitare în sectorul de apă, presupune nevoi investiționale semnificative în toată țara.

Strategie

Având în vedere necesitatea conformării cu acquis-ul comunitar din sectorul de apă în majoritatea aglomerărilor într-o perioadă de tranziție relativă scurtă, prioritatea se va acorda proiectelor integrate de anvergură în vederea optimizării costurilor de investiție și a costurilor operaționale pe care le presupun asemenea investiții. Comunitățile care au ca scop îmbunătățirea infrastructurii de apă și apă uzată din zonele geografice clar definite (e.g. pe bazine hidrografice) vor fi grupate. Pe baza unui program de investiții pe termen lung în zonele respective, investițiilor prioritare la nivel regional li se va acorda o atenție specială în vederea asigurării utilităților de apă și apă uzată pentru populație, la standardele de calitate cerute și la tarife acceptabile. Nevoile investiționale vor fi prioritizate astfel încât să fie avute în vedere angajamentele asumate de România în timpul negocierilor de aderare, în primă fază în aglomerările urbane. Cu toate acestea, aglomerările rurale pot fi, de asemenea, integrate într-un proiect regional dacă se justifică un impact pozitiv semnificativ asupra mediului și/sau dacă acele componente de cost-eficiență asigură îmbunătățirea durabilității întregii investiții.

Existența unui singur operator de apă pentru întreaga arie de deservire a proiectului reprezintă o condiție absolută necesară pentru aprobarea proiectului.

În vederea contracarării unui posibil impact negativ asupra regulilor n+3/n+2, activitățile de pregătire a proiectelor au început încă de +/- la jumătatea anului 2004 pentru primul val, în special pentru proiectele de anvergură a căror pregătire necesită timp îndelungat. Asocierea localităților, în vederea atragerii de fonduri internaționale pentru nevoile investiționale din sectorul de apă, fonduri care nu pot fi atrase în mod individual, reprezintă deja o tendință în România. Pentru 25 dintre cele mai experimentate asociații locale, sunt în curs de pregătire aplicații complete pentru finanțare UE cu ajutorul unei asistențe tehnice ISPA, în timp ce alte 15 proiecte vor fi pregătite din alte surse de finanțare.

De asemenea, în vederea asigurării investițiilor durabile în sectorul de apă, este disponibilă o asistență tehnică ISPA pentru potențialii beneficiari, în vederea întăririi capacității lor instituționale pentru managementul proiectelor cu finanțare internațională, precum și pentru a se asigura că noile facilități construite cu fonduri UE sunt corespunzător puse în funcțiune. Această asistență pentru întărirea capacității instituționale este strâns legată de proiectele de investiții cofinanțate de UE și se adresează autorităților locale din 35 de județe din totalul celor 42 de județe ale României.

Pentru acele localități care nu pot fi incluse într-un proiect regional⁷, în cazuri bine justificate, prin POS Mediu pot fi sprijinite proiecte mici sau individuale cu condiția ca aceste proiecte să se conformeze cu cerințele relevante, în special să existe un operator viabil care să asigure o utilizare corespunzătoare a facilităților ce vor fi construite cu fondurile Uniunii Europene.

Operațiunile care vor fi finanțate în cadrul acestei axe prioritare vor valorifica experiența dobândită în cadrul programelor de pre-aderare - MUDP, ISPA, PHARE și SAMTID. Beneficiarii locali care nu au suficientă experiență în managementul proiectelor vor fi sprijiniți

---

⁷ In this context, regions are larger areas that include more human agglomerations; they should not be regarded as development regions (NUTS II) of Romania

de către AM POS Mediu. O atenție deosebită va fi acordată pregătirii documentelor de licitație, pentru care asistența tehnică va fi operațională dacă este necesar.

Fondurile europene nu vor fi suficiente pentru conformarea cu acquis-ul comunitar din sectorul de apă. Lucrări complementare vor fi finanțate din împrumuturi externe, din Fondul de Mediu sau în cadrul unor PPP. În unele cazuri, licitațiile sub condițiile PCO (proiectare – construcție – operare) în cadrul FSC reprezintă o opțiune ce poate fi luate în considerare.

Autoritățile locale de la nivel regional/județean/municipal vor beneficia de investițiile finanțate în cadrul acestei axe prioritare.

Domenii majore de intervenție

- Extinderea/modernizarea infrastructurii de apă/apă uzată

Indicatori

Tip de indicator	Indicator	Valoare de bază	Țintă	Sursă
Output	Număr de localități prevăzute cu facilități de apă noi/modernizate, în sistem regional	0	250	MMGA
Rezultat	Populație care beneficiaza de servicii de apă și canalizare îmbunătățite	52%	70%	MMGA
Output	Număr de stații de epurare noi/reabilitate, conforme cu acquis-ul de mediu	0	200	MMGA
Rezultat	Apă uzată epurată corespunzător (din volumul total de apă uzată)	35%	60%	MMGA

Indicative operations

- Construcția/modernizarea surselor de apă în vederea potabilizării;
- Construcția/reabilitarea stațiilor de tratare a apei potabile
- Extinderea rețelelor de distribuție a apei potabile și a sistemelor de canalizare
- Construcția/reabilitarea stațiilor de epurare a apelor uzate;
- Construcția/reabilitarea facilităților de epurare a nămolurilor;
- Contorizare, echipament de laborator, echipamente de detectare a pierderilor, etc.

3.2.2. Axa Prioritară 2 “Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor și reabilitarea siturilor contaminate”

Obiective

- Creșterea gradului de acces la serviciile publice de salubritate de calitate corespunzătoare și la tarife acceptabile;
- Reducerea cantității de deșeuri depozitate;
- Creșterea cantității de deșeuri reciclate și valorificate
- Reducerea numărului de situri contaminate

Această axă prioritară va fi finanțată din Fondul European de Dezvoltare Regională.

Fundamentare

Din cauza activităților economice semnificative desfășurate în trecut fără luarea în considerare a aspectelor de protecția mediului, urmate de încetarea activității gigantilor industriali, România a moștenit un număr mare de situri contaminate cu nivel crescut al emisiilor poluante în aer și apă și care au determinat degradarea pe arii extinse a solului și a peisajului. Majoritatea acestor situri sunt abandonate, neutilizate, nevoia utilizării terenurilor disponibile pentru utilități publice sau pentru afaceri fiind crescută, pe lângă faptul că există risc pentru mediu și sănătate umană.

Cel mai critic aspect care afectează calitatea solului în România este legat de numărul mare de depozite de deșeuri neconforme, precum și de depozitarea necorespunzătoare a unor cantități considerabile de deșeuri care continuă să fie produse. Cea mai frecventă metodă de eliminare a deșeurilor rămâne depozitarea. Doar o proporție scăzută este utilizată ca materie primă secundară și reciclată.

Așa cum rezultă și din analiza SWOT și analiza situației actuale, o problemă majoră în România este cauzată de managementul necorespunzător al deșeurilor, în special cele urbane, cea mai mare parte a municipalităților fiind lipsite de facilități adecvate de eliminare a deșeurilor. Colectarea selectivă se face doar în anumite centre pilot și mare parte a materialelor reciclabile se pierd prin depozitare.

Sistemele integrate de management al deșeurilor sunt în prezent dezvoltate cu finanțare ISPA în 7 din cele 42 județe (proiecte din prima fază) în timp ce alte investiții recente în domeniul deșeurilor solide, care vizează în principal construirea de noi depozite de deșeuri municipale, au fost derulate în 11 orașe. Facilități de salubritate centralizate există în majoritatea zonelor urbane, dar lipsesc în aglomerările rurale.

Autoritățile locale sunt responsabile pentru implementarea acestor angajamente, în conformitate cu strategia națională pentru servicii publice.

În ceea ce privește legislația din domeniul managementului deșeurilor, aceasta este în vigoare și în conformitate cu acquis-ul comunitar. România a obținut în cadrul procesului de negociere perioade de tranziție până în 2017 pentru anumite tipuri de depozite de deșeuri, în vederea conformării cu Directivele UE: depozite de deșeuri municipale – perioade de tranziție până în 2017; stocarea temporară a deșeurilor industriale periculoase – 2009; depozite de deșeuri industriale nepericuloase – perioade de tranziție până în 2013. 177 depozite (cca 490 ha) trebuie să stopeze activitatea de depozitare între 2017 - 2013. De asemenea, în conformitate cu Tratatul de Aderare, România trebuie să asigure reducerea graduală a deșeurilor depozitate în cele 101 depozite municipale neconforme, pentru a ajunge la o cantitate maximă anuală de 2,2 milioane tone până în anul 2013. Astfel, până în 2013, deșeurile municipale biodegradabile care vor fi depozitate trebuie să fie reduse până la 52% din cantitatea totală de deșeuri municipale biodegradabile produse în 1995. Alte perioade de tranziție au fost obținute pentru anumite ținte în domeniul deșeurilor de ambalaje până în 2013, care vizează reducerea considerabilă a cantității de deșeuri ce urmează a fi depozitate.

Strategie

În vederea conformării cu angajamentele mai sus menționate, proiecte integrate de management al deșeurilor se vor derula în conformitate cu Planul Național de Gestiune a Deșeurilor și cu Planurile Regionale de Gestiune a Deșeurilor. Programele de investiții vor include activități legate de ierarhia în ceea ce privește managementul deșeurilor (prevenire, colectare selectivă, valorificare și reciclare, tratare și eliminare), în paralel cu închiderea depozitelor de deșeuri neconforme. Proiectele respective vor acoperi aglomerările urbane și rurale, la nivel județean/regional, cu o populație de minimum 300.000 locuitori.

Prioritatea este acordată, în primul rând, aproximativ unei jumătăți din cele 41 de județe din România, în care nu au fost derulate investiții majore până în prezent, abordând într-o manieră integrată necesitatea îndeplinirii angajamentelor din domeniul deșeurilor.

O a doua arie de intervenție va viza extinderea/finalizarea sistemelor de management al deșeurilor în acele județe/zone în care se derulează prima fază a unui sistem integrat de management al deșeurilor sau în care investițiile anterioare s-au limitat la construirea unui depozit de deșeuri, la sisteme de colectare neselectivă și la transport. Scopul îl constituie crearea unui sistem modern de management al deșeurilor care să contribuie la reducerea cantității de deșeuri depozitate în respectivele județe/zone, prin stabilirea unui sistem adecvat care să trateze fiecare tip de deșeuri în parte, în vederea protejării mediului. Minimum 15 județe din România, care nu au fost incluse în prima categorie menționată, vor beneficia de investiții pe categorii specifice de deșeuri.

Ea este destinată sprijinirii proiectelor de investiții necesare conformării cu Directiva 75/442/CEE privind deșeurile, a Directivei 1999/31 privind depozitarea, a Directivei 94/62 privind ambalajele și deșeurile de ambalaje într-o manieră integrată, prin construirea de facilități pentru reciclarea deșeurilor în scopul creșterii cantității de deșeuri reciclate și construirea de depozite ecologice conforme. Această axă va sprijini introducerea colectării selective pentru atingerea țintelor de reciclare, conștientizarea și implicarea populației în realizarea colectării selective. O atenție deosebită se va acorda închiderii depozitelor neconforme.

Îmbunătățirea serviciilor de salubritate reprezintă o condiție pentru finanțarea investițiilor în cadrul acestei axe prioritare. Licitarea concesiunii serviciilor de salubritate trebuie sprijinită, dacă este cazul.

Similar axei prioritare 1, proiectele majore de management integrat al deșeurilor sunt pregătite cu sprijin ISPA în 15 județe, având ca scop obținerea de fonduri UE după aderare. Asociațiile de localități în scopul îmbunătățirii infrastructurii de management al deșeurilor în județele/regiunile respective reprezintă o condiție prealabilă pentru aprobarea proiectului. Finanțare suplimentară pentru pregătirea de proiecte în sectorul de deșeuri se va acorda prin PHARE.

Pe lângă închiderea depozitelor de deșeuri neconforme, este avută în vedere și reabilitarea siturilor poluate istoric în cele mai afectate regiuni, în scopul reducerii impactului negativ asupra mediului și sănătății umane. Aceasta reprezintă prima fază din strategia pe termen lung care are ca scop valorificarea zonelor afectate, în vederea derulării unor investiții publice viitoare sau a utilizării economice ori pur și simplu pentru reabilitarea peisajului.

În acest scop, MMGA pregătește, pe baza unui studiu pilot elaborat în 2005, o metodologie pentru identificarea zonelor poluate istoric și desfășurarea unei analize de risc. Prioritizarea

siturilor contaminate inventariate la nivel național se va realiza cu suport PHARE. Reabilitarea câtorva dintre cele mai afectate zone se va realiza prin POS Mediu. Sprijinul se va axa pe acele cazuri în care există risc ridicat de contaminare a apei de suprafață sau a apei subterane și în care trebuie întreprinse urgent acțiuni de remediere.

Investiții complementare vor fi asigurate din împrumuturi externe, din Fondul de Mediu sau în cadrul unor PPP. Reabilitarea siturilor contaminate asociată cu dezvoltarea mediului de afaceri este, de asemenea, finanțată prin POR.

Asociațiile de municipalități sunt principalii beneficiari ai intervențiilor în cadrul acestei axe prioritare.

Autoritatea de Management va acorda sprijin în managementul proiectelor și, în principal, pentru activitățile legate de licitații acelor beneficiari care nu au experiență în domeniu. Dacă este necesar, asistența tehnică va fi operațională.

Domenii majore de intervenție

- dezvoltarea sistemelor integrate de management al deșeurilor
- extinderea infrastructurii de management al deșeurilor
- reabilitarea siturilor contaminate

Indicatori

Tip de indicator	Indicator	Valoare de baza	Tinta	Sursa
Output	Numar de sisteme integrate de management al deșeurilor nou create la nivel judetean/regional	0	30	MMGA
Rezultat	Populație care beneficiaza de proiecte strategice de management al deșeurilor	0	10.000.000	MMGA
Output	Număr de situri contaminate reabilite (inclusiv depozite de deșeuri neconforme închise)	13	90	MMGA
Rezultat				

Operațiuni indicative

- Construcția unor noi depozite de deșeuri municipale
- Construcția facilităților de sortare, compostare și reciclare;
- Achiziționarea și instalarea sistemelor de colectare selectivă,
- Construirea unor facilități adecvate pentru deșeurile periculoase municipale și alte tipuri specifice de deșeuri
- Reabilitarea siturilor contaminate

3.2.3. Axa prioritară 3 „Îmbunătățirea sistemelor municipale de termoficare în localitățile cele mai afectate de poluare”

Obiective

- Reducerea emisiilor de poluanți proveniți de la centralele municipale de termoficare;
- Ameliorarea nivelului minim de concentrație al poluanților în localitățile vizate;
- Îmbunătățirea sănătății populației în localitățile afectate.

Această axă prioritară va fi finanțată din Fondul de Coeziune.

Fundamentare

Reducerea emisiilor poluante în atmosferă rămâne un domeniu în care sunt necesare investiții substanțiale, în ciuda îmbunătățirii semnificative a calității aerului după anul 1990, când s-a înregistrat un declin economic și marii poluatori au fost închiși. Reducerea emisiilor în atmosferă vizează în primul rând instalațiile mari de ardere. România a obținut perioade de tranziție până în anul 2013, respectiv 2017 pentru emisii (dioxid de sulf, oxizi de azot și pulberi) pentru anumite instalații ce intră sub incidența Directivei 2001/80/CE privind reducerea emisiilor provenind de la instalațiile mari de ardere (IMA).

În multe aglomerări urbane, centralele municipale de termoficare sunt foarte poluante și reprezintă o amenințare pentru sănătatea populației din cauza vechilor tehnologii și a investițiilor slabe pe termen lung.

Așa cum se prevede în Strategia națională pentru energie, România este încă în mod semnificativ dependentă de combustibilii tradiționali ca păcura, cărbune (46%) și mai puțin de gaz natural (39%) utilizat pentru a furniza populației din marile aglomerări servicii de încălzire și apă caldă.

În concordanță cu Strategia națională pentru încălzire, 52% din populația urbană beneficiază de servicii centralizate de încălzire și vor fi conectate la sisteme centralizate pe termen mediu/lung. Acest lucru este cauzat de creșterea prețului la gaz natural; astfel, centralele private, care utilizează în cele mai multe cazuri gaz natural – care este mai puțin poluant decât combustibilii tradiționali – nu sunt accesibile pentru o mare parte a populației urbane.

Sistemele municipale de încălzire aparțin unităților teritoriale administrative și sunt gestionate de administrația publică locală care este responsabilă pentru furnizarea de energie termică pentru populație.

Strategie

Acțiunile prevăd reducerea impactului negativ asupra mediului și sănătății umane în zonele cele mai poluate de sistemele municipale vechi de încălzire. Investițiile se vor baza pe strategii regionale de încălzire pe termen mediu/lung care trebuie să includă o evaluare a opțiunii de înlocuire a sistemului municipal de încălzire cu sisteme alternative de scară mai mică. În cazul în care opțiunea aleasă, în urma analizei cost-beneficiu, este utilizarea energiei regenerabile sau a surselor mai puțin poluante de energie pentru instalațiile municipale de încălzire, proiectelor respective li se acordă prioritate. Când alternativele pentru combustibilii tradiționali nu sunt disponibile, scopul este să se promoveze o **utilizare rațională a surselor de energie neregenerabile**.

Se va acorda o atenție deosebită activităților de modernizare a instalațiilor mari de ardere ce au ca țintă reducerea emisiilor de SO₂, NO_x și pulberi, contribuind astfel la implementarea Directivelor respective de aer pentru care România are perioade de tranziție.

Investițiile realizate prin această axă vor veni de asemenea în sprijinul programului de investiții inițiat de Guvernul României pentru reorganizarea sistemului centralizat de producere și distribuție energie termică “Termoficare 2006 – 2009, calitate și eficiență”. Obiectivele acestui program sunt ca sistemul centralizat de producere și distribuție să atingă un randament termic de cel puțin 80%, prin eliminarea pierderilor din rețelele de transport și cele interioare de alimentare cu apă caldă și căldură, introducerea contorizării la nivel de imobile și puncte termice. Se estimează ca acest program să aibă ca rezultat scăderea consumului de combustibil și reducerea emisiilor în atmosferă.

Distincția dintre domeniile de intervenție în domeniul protecției mediului din POS Mediu și POS Competitivitate se bazează pe tipul de beneficiari finali. În cazul POS Mediu, se acordă sprijin pentru proiectele din sectorul public, municipal sau ale operatorilor de servicii publice, în timp ce ținta POS Competitivitate este reprezentată de instalațiile mari de ardere, publice sau private de interes național, iar obiectivul principal al acestora este eficiența energetică.

Autoritățile locale din municipalitățile selectate vor beneficia de investiții în cadrul acestei axe prioritare. Surse adiționale de finanțare pentru sistemele municipale de încălzire vor fi atrase prin intermediul împrumuturilor externe și a PPP-urilor.

Domenii majore de intervenție

- **Reabilitarea sistemelor municipale de încălzire**

Indicatori

Tip de indicator	Indicator	Valoare de baza	Tinta	Sursa
Output	Numar de sisteme de încălzire centrala reabilitate	0	8	MMGA / MAI
Rezultat	Numar de localități în care calitatea aerului este îmbunătățită ca urmare a sistemelor de încălzire reabilitate	0	8	MMGA / MAI

Operațiuni indicative

- re tehnologizarea instalațiilor mari de ardere (reabilitare cazane, turbine de aer);
- introducerea BAT (cele mai bune tehnici disponibile) pentru reducerea SO₂, NO_x și pulberi (prin măsuri de desulfurare, denoixare și desprafuire)
- introducerea contorizării;
- reabilitarea depozitelor de zgură și cenusă;
- reabilitare rețele de distribuție apă caldă și căldură

3.2.4. Axa prioritară 4 “Implementarea sistemelor adecate de management pentru protecția naturii”

Obiective

- *conservarea diversității biologice, a habitatelor naturale, a speciilor de floră și faună sălbatică;*
- *asigurarea utilizării durabile a ariilor protejate.*

Aceasta prioritate va fi finanțată din Fondul European pentru Dezvoltare Regională.

Fundamentare

Bogățiile naturale ale lanțului carpatic sunt extrem de importante pentru întreaga Europă, datorită florei și faunei unice, a climatului și peisajului. Din perspectivă europeană, până la data aderării, România trebuie să asigure înființarea Rețelei Natura 2000, în conformitate cu prevederile Directivelor Uniunii Europene privind Păsările și Habitatele și să pregătească măsuri relevante de protecție pentru sit-urile de importanță comunitară.

Pentru a conserva aceste prețioase bogății naturale, diversitatea biologică și peisajul, sunt necesare acțiuni care să asigure un management adecvat, o monitorizare și o infrastructură corespunzătoare pentru siturile Natura 2000.

Pentru dezvoltarea cadrului de management și administrare a siturilor NATURA 2000 sunt necesare o serie de acțiuni, privind: înființarea structurilor administrative; întărirea capacității instituționale a administrațiilor existente; pregătirea și revizuirea planurilor de management pentru siturile Natura 2000; realizarea studiilor specifice, inventariere, cartare; lansarea campaniilor de conștientizare a publicului asupra valorilor naturale și a importanței ecologice a siturilor protejate; informarea/conștientizarea comunităților locale privind dezvoltarea durabilă a acestor zone.

În ultimul deceniu, retrocedarea pădurilor a avut un impact semnificativ asupra conservării biodiversității, determinat de despăduririle masive, care au dus la reducerea capacității de retenție a solurilor, alunecări de teren, restrângerea habitatelor și la deteriorarea biodiversității în ansamblu.

Întărirea sistemului instituțional în vederea asigurării controlului, a aplicării legislației și a capacității instituționale corespunzătoare pregătirii și implementării planurilor de management (programe de întreținere) reprezintă o necesitate. Obiectivul este acela de a asigura îngrijirea corespunzătoare a ariilor protejate și, astfel, de a stopa dezastrele și riscurile pentru mediu și populație.

În acest scop, în conformitate cu Ordonanța de Urgență 195/2005, este avută în vedere înființarea unei Agenții Naționale pentru Arii Naturale Protejate și Conservarea Biodiversității până la sfârșitul lui 2006. Este necesar sprijin pentru întărirea capacității financiare, administrative și profesionale a acestei agenții, în vederea asigurării unor politici și strategii pe termen lung privind conservarea naturii și, în special, în vederea asigurării înființării rețelei Natura 2000.

Strategie

Scopul acestei axe prioritare este de a sprijini conservarea biodiversității și a naturii prin acțiuni de dezvoltare a cadrului de management pentru ariile protejate, în special pentru siturile Natura

2000. Aceasta include dezvoltarea infrastructurii (inclusiv întreținere) pentru siturile protejate, activitățile de operare și monitorizare, având ca scop nu doar îndeplinirea angajamentelor României de a înființa rețeaua Natura 2000, dar și conștientizarea publicului în ceea ce privește o atitudine prietenoasă pentru mediu – ca bază pentru dezvoltarea durabilă.

În strânsă legătură cu acest obiectiv, este prevăzut, de asemenea, sprijin pentru întărirea capacității instituționale a Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate și Conservarea Biodiversității.

Această axă prioritară va contribui la conformarea cu Directivele Păsări și Habitate, în strânsă legătură cu înființarea rețelei Natura 2000.

Operațiunile finanțate în cadrul acestei axe prioritare sunt complementare cu cele prevăzute în cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală, în strânsă legătură cu Rețeaua Natura 2000, prin asigurarea plăților compensatorii, în conformitate cu Regulamentul 1698/2005 referitor la activitățile care conduc la conservarea mediului.

Coordonarea operațiunilor va fi asigurată și cu POR în ceea ce privește măsurile ce trebuie luate pentru dezvoltarea turismului și a mediului de afaceri, atunci când sunt avute în vedere ariile protejate.

O asistență PHARE va acorda sprijin pentru pregătirea unui portofoliu de proiecte care să fie finanțate prin FS în cadrul acestei axe prioritare.

Autoritățile locale și administratorii ariilor protejate vor beneficia de investiții în cadrul acestei axe prioritare.

Domenii majore de intervenție

- **întărirea infrastructurii instituțiilor responsabile de protecția naturii pentru crearea și implementarea planurilor de management**
- pregătirea și elaborarea planurilor de management pentru ariile protejate, inclusiv sistemul de monitorizare
- reconstrucția ecologică a zonelor cuprinse în rețeaua Natura 2000

Indicatori

Tip de indicator	Indicator	Valoare de baza	Tinta	Sursa
Output	Numar de situri Natura 2000 cu planuri de management în curs de implementare		25	
Rezultat	Suprafața rețelei Natura 2000 beneficiară a măsurilor de conservare a naturii		5% din totalul suprafeței ariilor protejate	

Operațiuni indicative:

- Control, aplicare, instruire și întărirea capacității instituționale a autorităților, pregătirea studiilor științifice, a inventarelor, cartografierea
- Pregătirea și implementarea planurilor de management pentru siturile Natura 2000, a planurilor de acțiune pentru protecția și conservarea speciilor de interes comunitar, activități de constientizare și educație de mediu; stabilirea sistemelor de monitorizare a habitatelor naturale protejate și a speciilor salbatice;
- Investiții pentru sprijinirea reconstrucției naturale, protecția și conservarea habitatelor și a speciilor, dezvoltarea infrastructurii (construirea și dotarea sediilor administrațiilor rezervațiilor și centre de vizitare, etc) și achiziționarea terenurilor necesare pentru managementul adecvat în vederea conservării naturii, în zonele din cadrul rețelei Natura 2000.

3.2.5. Axa prioritară 5 “Implementarea infrastructurii adecvate de prevenire a riscurilor naturale în zonele cele mai expuse la risc”

Obiectiv

- contribuția la un management durabil al inundațiilor în zonele cele mai expuse la risc;
- protejarea și reabilitarea litoralului Mării Negre.

Această axă prioritară va fi finanțată din Fondul de Coeziune.

Fundamentare

România a fost extrem de afectată de inundații distrugătoare în ultimul deceniu. În anul 2005 s-au înregistrat inundații la scară largă cu efecte catastrofale, ce au afectat peste 1,5 milioane persoane (70 oameni uciși) și au distrus o parte importantă a infrastructurii. Distrugerile cauzate de inundații au fost estimate la peste 1,5 miliarde Euro.

Recentele inundații din România au dezvăluit slăbiciuni atât în ceea ce privește tehnicile de protecție împotriva inundațiilor, cât și a capacității de răspuns după apariția inundațiilor. Astfel, România a realizat necesitatea de schimbare a abordării managementului inundațiilor, de la “acțiunea pasivă” la o “acțiune pro-activă”, în vederea reducerii potențialelor dezastre și a vulnerabilității la inundații.

Un alt potențial risc pentru mediu îl reprezintă eroziunea care afectează zona costieră, extinzându-se de-a lungul a 240 km din partea nord-vestică a României. În ultimele decenii, litoralul Mării Negre a fost afectat de serioase probleme de eroziune. Pe baza cercetărilor efectuate de Institutul National de Cercetare Dezvoltare Marină “Grigore Antipa, partea nordică a zonei costiere românești, care constituie Rezervația Biosferei Delta Dunării, este cea mai afectată (aproximativ 2 400 ha de plajă au fost pierdute din suprafață, în ultimii 35 ani), iar partea sudică este și aceasta în pericol acolo unde activitatea economică este puternică, incluzând și activități turistice. Eroziunea costieră nu numai că amenință activitatea turistică în sezonul de vară prin pierderea zonei de plajă, dar pune în pericol și siguranța locuințelor și bunăstarea publică.

În acest sens, sunt necesare măsuri urgente, în vederea implementării măsurilor preventive împotriva inundațiilor și a eroziunii solului.

Strategie

Srijinul pentru această axă prioritară se va concentra pe investițiile care să furnizeze un nivel adecvat al protecției împotriva inundațiilor prin srijinirea îmbunătățirii stării economice, de mediu, ecologic și de conservare a celor mai vulnerabile regiuni. Zonele țintă pentru intervenție vor fi selectate în concordanță cu strategiile relevante la nivel regional și național.

Ca un prim pas, o strategie a riscului privind inundațiile pe termen lung va fi actualizată cu srijin PHARE. Această strategie va ține cont de rezultatele cercetării srijinite de Comisia Europeană încă din anul 1980 și de comunicarea Comisiei Europene privind managementul riscului la inundații din 2004. Astfel, Strategia va duce la revizuirea abordării tradiționale, costisitoare de răspuns privind inundațiile și la elaborarea unui program de control al inundațiilor bazat pe conceptul prevenirii producerii acestora.

Un prim grup de proiecte privind prevenirea inundațiilor în anumite zone expuse la risc va fi propus pentru finanțare europeană și va fi srijinit prin PHARE.

Acțiuni complementare în domeniul managementului de risc pentru inundații sunt prevăzute în cadrul Programului Operațional Regional care va srijini acțiuni pentru eficientizarea intervențiilor după inundații, prin crearea unor unități speciale de intervenție și furnizarea de echipament pentru aceștia în fiecare județ.

Această axă prioritară vine în srijinul implementării Directivei Cadru privind Apa 2000/60, al cărei scop este crearea unui cadru pentru protecția apelor de suprafață și a celor subterane, precum și a celor costiere. De asemenea, această axă vine în întâmpinarea inițiativei de la nivelul Uniunii Europene de a elabora și implementa un program de acțiune privind prevenirea riscurilor, protecția împotriva inundațiilor și reducerea efectelor acestora. În acest cadru de colaborare, Statele Membre vor elabora planuri pentru managementul riscului la inundații și hărți de risc pentru fiecare bazin hidrografic și zone costiere în care sănătatea umană, mediul, activitățile economice pot fi afectate negativ de inundații.

Fonduri suplimentare privind măsurile de prevenire a inundațiilor vor fi asigurate de la bugetul de stat.

Protejarea și reabilitarea litoralului sudic al Marii Negre va conduce la stoparea *eroziunii costiere*, creșterea valorii de investiție a acestei zone, precum și la creșterii siguranței locuințelor.

Un master plan pentru protejarea zonei costiere va fi elaborat până la sfârșitul anului 2006, având ca limită de timp anul 2020. Proiecte similare sunt actualmente pregatite cu srijin extern.

Investiții complementare în cadrul Programului Național pentru protejarea Mării Negre vor fi srijinite prin împrumuturi externe și vor acoperi litoralul nordic al acesteia.

Administrația Națională Apele Române va beneficia de investiții în cadrul acestei priorități.

Domenii de intervenție

- **Protecția împotriva inundațiilor**
- **Combaterea eroziunii costiere**

Indicatori

Output	Număr de proiecte pentru protecția împotriva			
--------	--	--	--	--

	inundațiilor			
Rezultat	Populație care beneficiază de măsuri de protecție împotriva inundațiilor			
Output	Număr de proiecte pentru combaterea eroziunii costiere	0	2	
Rezultat	Kilometri de plajă apărată de eroziune	0	10	

Operațiuni indicative

- lucrări de construcție pentru prevenirea inundațiilor și reducerea consecințelor distructive ale inundațiilor;
- elaborarea unor hărți de pericol și risc al inundațiilor;
- reabilitarea litoralului Mării Negre afectat de eroziune.

3.2.6. Axa prioritară 6 „Asistență Tehnică”

Stabilirea celei de-a șasea priorități a POS Mediu a fost realizată în concordanță cu art. 44 al noului Regulament pentru Fondurile Structurale. *Cea de-a 6-a axă prioritară din cadrul POS Mediu este complementară Programului Operațional Asistență Tehnică 2007-2013.*

Obiectiv

- *consolidarea sistemului de management, monitorizare, control și evaluare a implementării POS*

Această axă prioritară va fi finanțată din Fondul European pentru Dezvoltare Regională.

Fundamentare

Scopul acestei axe prioritare este de a asigura o implementare eficientă pentru POS Mediu și de a contribui la creșterea capacității de absorbție a fondurilor UE prin sprijinirea pregătirii proiectelor, întărirea capacității administrative a Autorității de Management și a Organismelor Intermediare, finanțarea activităților ce privesc monitorizarea, evaluarea și controlul proiectelor, dar și acțiuni de publicitate și informare pentru POS Mediu.

Domenii de intervenție

- sprijin pentru management-ul și evaluarea POS
- sprijin pentru informare și publicitate.

Primul domeniu de intervenție vizează asigurarea asistenței tehnice și financiare pentru procesul de planificare, monitorizare, evaluare și control, cu scopul de a realiza o implementare eficientă a POS Mediu.

Cel de-al doilea domeniu de intervenție va consolida promovarea programului, asigurând acțiunile de informare și publicitate, aplicabile tuturor priorităților/măsurilor din POS Mediu. Informarea și publicitatea operațiunilor și programelor comunitare, atât pentru publicul general, cât și pentru beneficiarii potențiali (incluzând autoritățile regionale, locale și alte autorități publice, partenerii economici și sociali, organizațiile non-guvernamentale, operatorii și promotorii proiectelor, oricare alte părți interesate), astfel încât să se sublinieze rolul Comunității și transparența oportunităților de finanțare.

Indicatori

Tip de indicator	Indicator	Valoare de baza	Ținta	Sursa
Output				
Rezultat				

Operațiuni indicative:

a) domeniul de intervenție 1:

- Sprijin pentru pregătirea întâlnirilor Comitetului de Monitorizare;
- pregătirea documentelor/strategiilor necesare pentru identificarea și justificarea necesității proiectelor;
- pregătirea, selectarea, evaluarea și monitorizarea Programului și operațiilor individuale, incluzând sprijinul pentru Organismele Intermediare pentru astfel de activități; utilizarea serviciilor de consultanță, când este cazul;
- pregătirea misiunilor de audit și a controalelor la față locului;
- elaborarea de studii, analize și rapoarte axate pe monitorizarea impactului pentru implementarea programului, analiza de eficiență a structurilor de implementare, identificarea punctelor slabe ale programului în vederea formulării de recomandări pentru îmbunătățirea eficienței managementului programului;
- consolidarea capacității administrative a Autorității de Management, a Organismelor Intermediare și a beneficiarilor – activități de instruire privind managementul fondurilor structurale pentru AM, OI și beneficiari;
- achiziționarea aplicațiilor specifice IT pentru POS Mediu;
- remunerarea unor experți angajați temporar de AM în vederea implementării responsabilităților menționate anterior.

b) domeniul de intervenție 2:

- elaborarea și implementarea Planului de Comunicare și Informare;
- servicii de consultanță pentru elaborarea materialelor de informare, pregătirea rapoartelor de evaluare pentru POS Mediu;
- activități de publicitate și informare – organizarea de seminarii, pregătirea materialelor de informare, dezvoltarea și actualizarea site-ului web al POS Mediu, diseminarea materialelor și broșurilor informative pentru public, dar și pentru potențialii beneficiari.

3.3. Coerența cu politicile comunitare și naționale

POS Mediu a fost elaborat în strânsă corelare cu politicile comunitare reflectate în următoarele documente:

- Al-6-lea Program de Acțiune pentru Mediu
- Strategia Europeană de Dezvoltare Durabilă
- Liniile Directoare Strategice pentru Politica de Coeziune 2007 – 2013
- Regulamentele UE privind Fondurile Structurale și de Coeziune.

În același timp, POS Mediu se bazează și pe obiectivele și prioritățile strategice formulate în strategiile/documentele naționale:

- Documentul de Poziție Complementar pentru capitolul 22 – Mediu – Planurile de Implementare aferente;
- Strategia de Dezvoltare Durabilă a României – Orizont 2025;
- Strategia Națională de Gestionare a Deșeurilor
- Planul Național de Gestionare a Deșeurilor și Planurile Regionale de Gestionare a Deșeurilor;
- Strategia Națională de Protecție împotriva Inundațiilor;
- Strategia Națională de Protecție a Atmosferei.

POS Mediu contribuie la realizarea Priorității 3 a PND - Protejarea și îmbunătățirea calității mediului și este complementar celorlalte priorități de dezvoltare ale României care converg spre realizarea unei dezvoltări durabile a țării.

Așa cum a va fi menționat mai jos la punctul 3.3.4, contribuția POS Mediu este indirect legată de obiectivele Agendei Lisabona, referitoare la creșterea economică și crearea de noi locuri de muncă. Asigurarea infrastructurii de apă și apă uzată în regiuni reprezintă o condiție prealabilă pentru dezvoltarea mediului de afaceri și pentru crearea de noi locuri de muncă. În plus, așa cum a fost menționat în cel de-al treilea raport al României asupra Agendei Lisabona, prioritățile Agendei Lisabona ar trebui interpretate în mod diferit pentru Statele Membre și pentru țările în curs de aderare, din moment ce performanțele naționale și circumstanțele variază semnificativ. Astfel, în timp ce vechile State Membre sunt preocupate de crearea de noi locuri de muncă și sprijin pentru cercetare și dezvoltare, precum și de bunăstarea populației, România are în vedere, în primul rând, restructurarea economică, reducerea inflației și îmbunătățirea cadrului de bază pentru mediul de afaceri. Pentru România, infrastructura reprezintă un element-cheie pentru întărirea dezvoltării economice.

3.3.1. Politicile comunitare

POS Mediu a fost elaborat în conformitate cu Regulamentele UE privind Fondurile Structurale (**Regulamentul consiliului COM(2004)492 final stabilind prevederile generale asupra Fondului European de Dezvoltare Regională, Fondului Social European și a Fondului de Coeziune**) și contribuie în mod substanțial la realizarea de către România a obiectivelor globale stabilite pentru noua politică de coeziune a UE, reducerea decalajului dintre Statele Membre și regiunile mai puțin dezvoltate ale UE prin îmbunătățirea condițiilor de creștere economică și angajarea forței de muncă, îmbunătățirea calității investițiilor în capitalul uman și fizic, dezvoltarea inovării și a societății bazate pe cunoaștere, adaptabilitatea la schimbările sociale și economice, protecția și îmbunătățirea mediului precum și a capacității administrative.

POS Mediu este de asemenea în strânsă corelație cu **Strategia Europeană de Dezvoltare Durabilă (Goteborg 2001)** și cel de-**Al 6-lea Program de Acțiune pentru Mediu (2001 – 2010)**.

Ariile prioritare ce definesc direcțiile de acțiune pentru politica de mediu la nivel european în cel de-al 6-lea Program de Acțiune pentru Mediu (2001 – 2010), protecția naturii și biodiversitatea, sănătatea în raport cu mediul, conservarea resurselor naturale și gestionarea deșeurilor se regăsesc în cele trei priorități ale POS Mediu care vizează dezvoltarea sistemelor regionale de management pentru utilitățile de apă și deșeurii, realizarea de investiții durabile în domeniul mediului și dezvoltarea sistemelor de management privind protecția naturii și prevenirea inundațiilor.

În POS Mediu sunt reflectate prioritățile din Strategia Europeană de Dezvoltare Durabilă referitoare la gestionarea responsabilă a resurselor naturale și sănătatea umană, prioritate ce va fi realizată prin atingerea standardelor adecvate de alimentare cu apă și creșterea accesului populației la serviciile de apă și canalizare, precum și prin utilizarea unor sisteme de management integrat al deșeurilor.

Toate proiectele de mediu finanțate prin POS Mediu vor contribui la protejarea și îmbunătățirea calității mediului, prin respectarea principiului poluatorul plătește, principiul prevenirii și principiul precauției. Acestea vor fi supuse prevederilor naționale, armonizate cu cele comunitare, privind evaluarea impactului asupra mediului.

Egalitatea de șanse

Sectorul protecției mediului se conformează atât cu legislația națională, cât și cu acquis-ul comunitar în ceea ce privește egalitatea de șanse, prin asigurarea că toți cetățenii au dreptul la muncă, precum și cu afirmarea femeilor în condiții sociale egale cu bărbații, beneficierea la un volum egal de muncă de salarii egale, precum și de măsuri de protecție speciale.

Prin intermediul proiectelor de protecție a mediului sunt create noi locuri de muncă, atât pentru femei, cât și pentru bărbați.

Integrarea politicilor de egalitate între sexe în cadrul politicilor sectoriale, precum și dezvoltarea unei culturi a „egalității între sexe” vor fi promovate prin realizarea unor acțiuni comune ale factorilor implicați în sectoarele publice și private, incluzând societatea civilă, acțiuni care vor asigura cadrul pentru implementarea politicii privind egalitatea de șanse ca o cerință orizontală.

Agentia Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Barbați va certifica conformitatea cu politicile comunitare referitoare la egalitatea de șanse a POS Mediu și va participa în calitate de membru în Comitetul de Monitorizare al POS Mediu.

Achiziții publice

Toate licitațiile pentru proiectele de mediu finanțate prin POS Mediu care pot intra sub incidența OUG 60/2001 privind achizițiile publice, cu modificările și completările ulterioare, se vor desfășura cu deplina respectare a prevederilor legale.

Concurența și ajutorul de stat

Notă: acest capitol va fi actualizat în conformitate cu noile politici și linii directoare comunitare în domeniu. Tabelul care detaliază schma pentru ajutorul de stat pentru POS Mediu este în discuție cu reprezentanții Consiliului Concurenței.

În conformitate cu Regulamentul nr. ....., toate operațiunile finanțate prin Fonduri Structurale trebuie să fie conforme cu prevederile Tratatului, cu instrumentele adoptate în conformitate cu el, precum și cu politicile și acțiunile comunitare, inclusiv regulile privind concurența.

Ajutorul de stat este definit de criteriile enumerate în art. 87 (1) al Tratatului și se referă în special la:

- transferul resurselor Statului;
- avantajul economic;
- selectivitate;
- efectul asupra concurenței și comerțului.

În conformitate cu art. 88 al Tratatului, Comisia are rolul de a controla ajutorul de stat, iar Statele Membre au obligația de a informa Comisia în avans asupra oricărui plan de a acorda ajutor de stat (notificare) înainte ca un astfel de plan să fie pus în practică.

Comisia trebuie să evalueze programele transmise de Statele Membre și să determine dacă sunt în conformitate cu legislația privind ajutorul de stat. După adoptarea programului, Autoritatea de Management are responsabilitatea de a verifica dacă toate proiectele sunt în conformitate cu legislația privind ajutorul de stat. AM este obligată să controleze că contribuția fondurilor la fiecare proiect se conformează cu limitele impuse de ajutorul de stat. Raportul Anual de Implementare pregătit de AM va conține informații privind conformarea cu legislația privind ajutorul de stat.

Regula “de minimis” este stipulată în Regulamentul 69/2001 și stabilește faptul că dacă ajutorul de stat acordat unei întreprinderi este sub pragul de 100.000 Euro, pe o perioadă de 3 ani și respectă anumite condiții, nu este considerat ajutor de stat în sensul art. 87(1) al Tratatului UE, deoarece pare să nu afecteze comerțul și să distorsioneze concurența.

România va informa Comisia cu privire la declarația Consiliului Concurenței privind respectarea de către POS Mediu a legislației referitoare la ajutorul de stat.

3.3.2. Politicile naționale

POS Mediu reprezintă cel mai important instrument de punere în practică a strategiilor naționale sectoriale de mediu. Prioritățile și măsurile POS Mediu sunt în conformitate cu obiectivele pe termen lung ale politicii României în sectorul de mediu prezentate și în Prioritatea 3 - Protejarea și îmbunătățirea calității mediului din cadrul Planului Național de Dezvoltare (2007 – 2013) în contextul integrării României în UE și alinierea la standardele europene de mediu.

3.4. Complementaritatea cu alte Programe Operaționale și cu operațiunile finanțate din FEADR și FEP

Axele prioritare ale POS Mediu vin în completarea măsurilor de mediu incluse în POS Competitivitate Economică, POR, POS Resurse Umane și Programul Național de Dezvoltare Rurală.

Axa prioritară 3 din POS Mediu „Îmbunătățirea sistemelor de încălzire centrală în zonele prioritare selectate” este conformă cu unul dintre obiectivele POS Competitivitate – îmbunătățirea eficienței energetice și încurajarea utilizării resurselor regenerabile. În timp ce POS Competitivitate asigură investiții pentru re tehnologizarea IMA de interes național în vederea îmbunătățirii eficienței energetice, POS Mediu este axat pe investiții privind reabilitarea IMA la nivel municipal, în vederea reducerii impactului negativ asupra mediului în cele mai poluate localități.

Axa prioritară 4 – ”Implementarea sistemelor adecvate de management pentru protecția naturii” care vizează în principal managementul ariilor protejate este strâns legată de asigurarea măsurilor compensatorii pentru deținătorii de terenuri în cadrul ariilor protejate. Se va asigura coordonarea acțiunilor între POS Mediu și Programul Național de Dezvoltare Rurală în ceea ce privește rețeaua Natura 2000, în scopul asigurării plăților compensatorii în conformitate cu Regulamentul CE 1698/2005 (art. 38) referitor la activitățile de protecția mediului.

Programul Național de Dezvoltare Rurală, aflat în fază incipientă a elaborării, are în vedere oportunitatea dezvoltării rețelelor alimentare cu apă și canalizare în mediul rural. Prin POS Mediu se vor finanța investițiile de apă/apă uzată pentru marile aglomerări din zona urbană.

Domeniile de intervenție din POS Mediu referitoare la infrastructura de apă și deșeuri vor asigura sprijinul pentru atingerea obiectivelor POR – dezvoltarea echilibrată a regiunilor și crearea unor condiții atractive pentru mediul de afaceri în regiuni, obiective ce vor conduce la creșterea economică și la crearea de noi locuri de muncă – strâns legat de obiectivele Liniilor Directoare Strategice și ale Strategiei de la Lisabona.

4. PLANUL FINANCIAR

Considerații generale

Planul financiar al POS Mediu s-a elaborat în strânsă corelare cu planul financiar al Cadrului Strategic Național de Referință al României perioada 2007 – 2013. În conformitate cu noile Regulamente privind Instrumentele Structurale, pentru finanțarea POS Mediu se va utiliza atât Fondul de Coeziune cât și Fondul European de Dezvoltare Regională.

Alocarea financiară pe prioritățile POS Mediu îmbină două abordări :

- abordarea de sus în jos rezultată din îndeplinirea la termenul stabilit a angajamentelor din procesul de negociere ;
- abordarea de jos în sus rezultată din propunerile de proiecte fezabile primite de Autoritatea de Management pentru Infrastructura de Mediu de la nivel regional și local sau a proiectelor care au fost pregătite pentru a intra la finanțare sub ISPA.

De asemenea, s-a ținut cont de complementaritatea între Programele Operaționale Sectoriale și s-a evitat finanțarea de proiecte de același tip în cadrul mai multor Programe Operaționale.

Așa cum a rezultat din documentele de negociere cele mai costisitoare directive se află în sectorul apă și sectorul deșeurii, iar măsurile definite în cadrul axelor prioritare 1-5 ale POS Mediu se completează reciproc și, în același timp, sunt destinate adresării problemelor cheie din cele mai importante sectoare de mediu – apă, deșeurii, protecția naturii, protecția solurilor, calitatea aerului. Prima axă prioritară are în vedere finanțarea proiectelor de infrastructura de apă / apă uzată iar cea de a doua axă are în vedere finanțarea de proiecte privind gestionarea deșeurilor și reabilitarea site-urilor contaminate. Axa prioritară 3 are în vedere protecția calității aerului prin investiții în instalațiile mari de ardere care asigură apă caldă și căldură pentru populație. Axa prioritară 4 se adresează sectorului protecția naturii în timp ce cea de a cincea axă are în vedere prevenirea inundațiilor și eroziunea costieră.

O atenție deosebită s-a acordat Axei prioritare 6, asistența tehnică, care va contribui practic la finanțarea activităților care asigură implementarea POS Mediu, luându-se în considerare și complementaritatea cu POS Asistență Tehnică.

Defalcarea anuală a avut în vedere și experiența acumulată în domeniul managementului proiectelor în cadrul instrumentelor de pre-aderare și problemele legate de capacitatea de absorbție a fondurilor, rezultând într-o abordare precaută a fondurilor în primii ani de după aderare și o distribuție crescătoare cu un maxim în 2010.

Toate aceste considerații au condus la o alocare financiară echilibrată între priorități și măsuri așa cum este prezentat în Tabelul 11.

Tabel 11 Alocare financiară total

	Milioane Euro							
Fond	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2007-2013
FEDR	76	109	146	173	183	193	203	1083
FSE								
FC	209	295	389	457	483	509	535	2877
TOTAL	285	404	535	630	666	702	738	3960

Alocarea financiară pentru POS Mediu reprezintă 18,5 % din totalul fondurilor alocate României pentru perioada 2007 – 2013. Așa cum rezultă și din tabelul 18, FEDR va contribui la realizarea obiectivelor de mediu cu o valoare de 1,083 miliarde Euro, iar Fondul de Coeziune cu 2,877 miliarde Euro. La acestea se adaugă o contribuție națională de aproximativ 943,51 milioane Euro.

Planul financiar

Contribuția Instrumentelor Structurale s-a calculat în baza următoarelor considerente:

- pentru proiectele finanțate prin FEDR rata maximă standard de finanțare UE este de 80%;
- pentru proiectele finanțate prin FC rata maximă standard de finanțare UE este de 85%.

Alocarea financiară detaliată pe ani și priorități este prezentată în tabelul 12.

Tabelul 12

Axe	Fond	Contributie UE	Contribuție națională			Total PO	Rată cof. UE	BEI, alte instrumente
			Publică	Privată	Total			
0	1	2	3	4	5=3+4	6=2+5	7	8
Axa Prioritară 1	FC	2440	430,59	0	430,59	2870,59	85%	
Axa Prioritară 2	FEDR	773	193,25		193,25	966,25	80%	
Axa Prioritară 3	FC	200	200		200	400	50%*	
Axa Prioritară 4	FEDR	150	37,5		37,5	187,5	80%	
Axa Prioritară 5	FC	237	42,17		42,17	279,17	85%	
Axa Prioritară 6	FEDR	160	40		40	200	80%	
TOTAL	FEDR + FC	3960	943,51		943,51	4903,51		

5. IMPLEMENTAREA

Notă

Versiunea prezentă poate fi revizuită și ajustată în funcție de deciziile finale care vor fi luate cu privire la funcționarea SMIS, procedurile și sistemele de plată și de alte decizii care nu depind de AM POS Mediu, precum și de noul Regulament final al CE.

Trebuie încă agreate și clarificate probleme importante privind interfața cu alte instituții în procesul de implementare. Acestea includ:

- *Rolul Autorității de Management vis-a-vis de Autoritatea de Certificare în procesul de certificare a cheltuielilor către Comisia Europeană;*
- *Aranjamente pentru mobilizarea și transferul resurselor de co-finanțare;*
- *Prevederi detaliate pentru transferul plăților către beneficiari, precum și pentru recuperarea fondurilor plătite necuvenit;*

5.1 Management

Cadru general pentru implementarea POS Mediu

În conformitate cu noul Regulament General privind Instrumentele Structurale și cu angajamentele din Capitolul 21, au fost desemnate următoarele autorități responsabile pentru implementarea POS Mediu:

Autoritate de Management (AM) – Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor prin Direcția Generală pentru Managementul Instrumentelor Structurale cu rol de coordonare globală și management al implementării POS Mediu.

Organisme Intermediare (OI) – toate cele 8 Agenții Regionale pentru Protecția Mediului prin Direcția Instrumente Structurale creată în cadrul fiecărei ARPM. Fiecare ARPM va primi sarcini privind programarea, monitorizarea, managementul financiar și control în baza unui contract de management semnat cu MMGA, conform prevederilor Regulamentului General.

Autoritate de Certificare (AC) a fost creată în cadrul Ministerului Finanțelor Publice, prin preluarea unei părți din personalul Direcției Generale Fondul Național de Pre-aderare din cadrul MFP (HG 208/2005). Autoritatea de Certificare va îndeplini obligațiile prevăzute în Regulamentul General pentru toate Programele Operaționale. Autoritatea de Certificare administrează fondurile primite de la Comisia Europeană prin FC, FEDR și FSE și le distribuie Unităților de Plată de la nivelul Autorităților de Management. De asemenea, Autoritatea de Certificare transmite la CE cereri intermediare de plată de 3 ori pe an. Transferul plății către beneficiarul final se va realiza pentru POS Mediu prin intermediul AM. Pentru POS Mediu, Autoritatea de Certificare va efectua cel de-al 4-lea nivel de control / certificare a cheltuielilor.

Autoritatea de Audit (AA) - Autoritatea de Audit de pe lângă Curtea de Conturi înființată prin **Legea nr. 200/2005 privind aprobarea OUG nr. 22/2005 pentru completarea Legii nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi**. Curtea de Conturi este instituția supremă în stat de control financiar asupra modului de formare, administrare și de întrebuințare a resurselor financiare ale statului și ale sectorului public. Curtea de Conturi funcționează pe lângă Parlamentul României și își desfășoară activitatea în mod independent, în conformitate cu dispozițiile prevăzute în Constituție și în legile țării. Autoritatea de Audit va

realiza auditul de sistem, verificări pe bază de eşantion pentru FC, FEDR și FSE și declarații la finalizarea proiectelor.

Mecanismul privind Achizițiile Publice este în pregătire la nivel național. Sistemul de Achiziții Publice pentru POS Mediu va fi adaptat în conformitate cu decizia luată la nivel național de către Organismele Responsabile în acest domeniu.

Beneficiarii (B) vor avea responsabilități majore în ceea ce privește organizarea licitațiilor, în special beneficiarii proiectelor majore, așa cum sunt acestea definite în noul Regulament al CE. Această delegare de responsabilități se va face numai după o evaluare profundă a capacității acestora de gestionare a proiectului.

Între Beneficiari și AM POS Mediu se vor semna acorduri de implementare pentru fiecare proiect. Acordurile vor stipula obligațiile contractuale ale părților cu privire la implementarea corespunzătoare a proiectului, inclusiv responsabilitățile OI pentru POS Mediu.

Autoritatea de Management pentru POS Mediu

În conformitate cu HG 497/2004 **privind stabilirea cadrului instituțional pentru coordonarea, implementarea și gestionarea instrumentelor structurale**, modificată prin HG 1179/2004 și HG 128/2006, MMGA este Autoritate de Management pentru Programul Operațional Sectorial pentru Infrastructura de Mediu. Autoritatea de Management pentru POS Mediu este organizată la nivel de direcție generală, conform HG 308/2005 și HG 136/2006.

Autoritatea de management are următoarele responsabilități:

- a) Pregătește POS Mediu în parteneriat cu toți factorii interesați, asigură corelarea cu obiectivele CNSR și complementaritatea cu celelalte POS-uri și POR; negociază POS Mediu
- b) Pregătește proceduri și ghiduri pentru Implementarea POS Mediu
- c) Coordonarea și managementul general al POS Mediu;
- d) Garantează conformitatea cu politicile naționale și comunitare cu privire la achiziții publice, protecția mediului
- e) Se asigură că selecția Proiectelor este realizată în conformitate cu criteriile de selecție aprobate de Comitetul de Monitorizare al POS Mediu;
- f) Stabilește un sistem sigur pentru colectarea de informații financiare și statistice; stabilește indicatori de evaluare și monitorizare corespunzători.
- g) Elaborează și transmite la Comisie rapoartele anuale și finale pentru implementarea POS Mediu, după aprobarea lor de către Comitetul de Monitorizare;
- h) Asigură un sistem de contabilitate corespunzător pentru toate tranzacțiile referitoare la asistența comunitară
- i) Asigură un control financiar și de management adecvat pentru operațiunile POS
- j) Asigură identificarea, raportarea și corectitudinea neregulilor
- k) Îndeplinește obligațiile privind informarea și publicitatea pentru PO
- l) Stabilește un sistem adecvat de management și control la nivelul POS Mediu;
- m) Asigură funcționarea corespunzătoare a SMIS;
- n) Asigură un sistem de contabilitate adecvat
- o) Se asigură că OI și Beneficiarii au implementat sisteme adecvate;
- p) Prezidează și asigură secretariatul Comitetului de Monitorizare;
- q) Asigură o pistă de audit corespunzătoare pentru POS Mediu;
- r) Organizează și asigură efectuarea evaluării ex-ante, mid-term și ex-post a POS Mediu, în perioada de timp și la standardele cerute de Comisia Europeană;

Organismele Intermediare pentru POS Mediu

Agențiile Regionale de Protecție a Mediului au fost înființate prin HG 1626/2004 și sunt instituții publice cu personalitate juridică, finanțate de la bugetul de stat, aflate în subordinea Agenției Naționale pentru Protecția Mediului și au statut de servicii publice de-concentrate.

Cele 8 ARPM-uri sunt :

- ARPM Bacău pentru REGIUNEA 1 NORD-EST
- ARPM Galați pentru REGIUNEA 2 SUD-EST
- ARPM Pitești pentru REGIUNEA 3 SUD-MUNTENIA
- ARPM Craiova pentru REGIUNEA 4 SUD-VEST
- ARPM Timișoara pentru REGIUNEA 5 VEST
- ARPM Cluj-Napoca pentru REGIUNEA 6 NORD-VEST
- ARPM Sibiu pentru REGIUNEA 7 CENTRU
- ARPM București pentru REGIUNEA 8 BUCUREȘTI-ILFOV.

Prin HG 1895/2004, modificată prin HG 136/2006, cele 8 Agenții Regionale de Protecția Mediului au fost desemnate Organisme Intermediare pentru POS Mediu. Acestea vor prelua pe baza unui contract de management responsabilitățile delegate de la Autoritatea de Management pentru POS Mediu.

Organismul Intermediar este organizat ca direcție separată în cadrul fiecărei ARPM și raportează direct Autorității de Management pentru POS Mediu din cadrul MMGA.

Organismele Intermediare au următoarele responsabilități:

- a) Identifică prioritățile regionale care trebuie integrate în POS Mediu, pe baza strategiilor regionale;
- b) Sprijin pentru AM în pregătirea Manualului de Implementare al POS Mediu;
- c) Realizează o primă evaluare și selecție a proiectelor;
- d) Participă în licitarea proiectelor aprobate și supervizează încheierea contractelor;
- e) Asigură coordonarea operațională în procesul de programare cu factorii interesați relevanți, locali și regionali;
- f) Colectează datele necesare pentru monitorizarea și evaluarea implementării programului
- g) Pregătește documente suport pentru raportul anual și final al PO;
- h) Consiliază beneficiarii în pregătirea proiectelor și aplicațiilor;
- i) Sprijin pentru AM în evaluarea instituțională a Beneficiarilor;
- j) Monitorizarea proiectelor aflate în implementare în cadrul POS;
- k) Efectuează verificări pe teren în cooperare cu AM
- l) Verificarea cheltuielilor
- m) Detectează potențialele nereguli la nivel regional și le raportează la AM;
- n) Asigură conștientizarea acțiunilor de publicitate la nivelul regiunii;

5.2 Monitorizare și evaluare

Comitetul de Monitorizare

Comitetul de Monitorizare va fi stabilit prin Hotărâre de Guvern în termen de 3 luni de la emiterea deciziei de aprobare a programului operațional (conform noului Regulament General). Comitetul de Monitorizare va cuprinde reprezentanți ai:

- AM POS Mediu;
- AM CSC (MFP);

- OI-are POS Mediu;
- Partenerilor din cadrul instituțiilor centrale (MIE, MEC, MAI, etc)
- Partenerilor din cadrul mediilor universitare;
- Agenției Naționale pentru Șanse Egale
- Partenerilor din cadrul societății civile și ONG-urilor implicate în elaborarea POS Mediu;
- Comisiei Europene;
- Autorității de Audit;
- Autorității de Certificare / Plată;
- Consiliului Concurenței;
- Băncii Europene de Investiții și EIF;
- BERD.

Comitetul de Monitorizare va asigura monitorizarea implementării POS Mediu și va asigura conformarea cu legislația comunitară și națională și va examina realizarea obiectivelor POS Mediu prin utilizarea eficientă a resurselor alocate.

Comitetul de Monitorizare se va asigura cu privire la eficacitatea și calitatea implementării programului operațional, în conformitate cu următoarele prevederi:

- a) va analiza și aproba criteriile de selecție pentru operațiunile finanțate prin POS Mediu; criteriile de selecție vor fi revizuite în concordanță cu necesitățile de programare;
- b) va analiza periodic progresul realizat în atingerea obiectivelor specifice ale programului operațional în baza documentelor transmise de Autoritatea de Management;
- c) va examina rezultatele implementării, în special atingerea indicatorilor stabiliți pentru fiecare prioritate;
- d) va analiza și aproba rapoartele anuale și finale înainte de a fi transmise Comisiei;
- e) va fi informat cu privire la raportul anual de control și asupra comentariilor Comisiei făcute după examinarea raportului;
- f) poate propune Autorității de Management orice ajustare sau revizuire a programului operațional care să facă posibilă atingerea obiectivelor Fondurilor sau care să îmbunătățească managementul acestuia, inclusiv managementul său financiar;

Acesta își va elabora propriile reguli de procedură în cadrul instituțional, juridic și financiar, precum și procedura de adoptare a deciziilor. AM POS Mediu prezidează Comitetul de Monitorizare și asigură Secretariatul acestuia.

Evaluarea POS Mediu

Evaluarea POS Mediu se va realiza în conformitate cu noul Regulament, în scopul de a îmbunătăți calitatea, eficacitatea și consecvența asistenței comunitare și implementarea POS Mediu.

Evaluarea ex-ante

Evaluarea ex-ante va urmări optimizarea alocării resurselor bugetare și îmbunătățirea calității programării. Aceasta va identifica și evalua necesitățile pe termen mediu și lung, obiectivele care se doresc a fi atinse, rezultatele așteptate, indicatorii cuantificați ai POS Mediu, coerența strategiei propuse cu prioritățile comunitare și calitatea procedurilor pentru implementarea, monitorizarea, evaluarea și managementul financiar.

Evaluarea ex-ante pentru POS Mediu va realizată cu sprijinul proiectului PHARE RO-2004/016-772.04.03.01.06- EuropeAid/121373/D/SV/RO "Evaluarea ex-ante". Acest proiect va efectua evaluarea pentru toate programele operaționale.

O parte importantă a evaluării ex-ante este evaluarea de mediu care se va face în conformitate cu prevederile Directivei 2001/42 privind evaluarea strategică de mediu (ESM). Această directivă a fost transpusă în legislația națională prin HG 1076/2004. Proiectul PHARE va furniza asistență pentru realizarea evaluării strategice de mediu, în special pentru elaborarea raportului de mediu și organizarea consultării publicului. Procedura evaluării strategice de mediu va fi aplicată de autoritățile de mediu conform legislației în vigoare. Astfel, primele etape ale acestei proceduri, notificarea și screeningul, au fost deja parcurse.

Recomandările evaluării ex-ante vor fi incluse în POS Mediu iar Raportul evaluării ex-ante va fi transmis CE, împreună cu POS Mediu.

Evaluarea mid-term

Evaluarea mid-term va fi realizată la mijlocul perioadei de programare (cel mai târziu în 2010) și va evalua progresul programării în relație cu angajamentele luate și obiectivele propuse la începutul perioadei. Evaluarea mid-term va fi realizată de către evaluatori independenți, în cadrul unor proiecte finanțate prin prioritatea de Asistență Tehnică a POS Mediu.

În timpul perioadei de programare, poate fi realizată și o evaluare ad-hoc legată de monitorizarea POS Mediu în cazul în care în procesul de monitorizare al POS Mediu sunt identificate abateri de la obiectivele propuse inițial. În astfel de cazuri, eventualele propuneri de revizuire a POS Mediu vor fi transmise Comitetului de Monitorizare și Comisiei Europene.

Evaluarea ex-post

Comisia va realiza evaluarea ex-post pentru fiecare obiectiv, în cooperare cu Autoritățile de Management care vor asigura colectarea datelor necesare. Evaluarea va examina gradul de utilizare a fondurilor alocate, eficiența și eficacitatea alocării Fondurilor, impactul socio-economic și impactul asupra priorităților comunitare.

AM POS Mediu va pune la dispoziție toate datele solicitate de Comisia Europeană pentru a realiza evaluarea ex-post, până cel mai târziu la data de 31 decembrie 2015.

5.3 Management financiar și control

AM POS Mediu, împreună cu Autoritatea de Certificare, este responsabilă de asigurarea unui management financiar adecvat pentru programul operațional și răspunde de legalitatea tranzacțiilor încheiate în baza fondurilor primite.

Autoritatea de Certificare s-a înființat în cadrul MFP prin HG 208/2005 și va îndeplini obligațiile prevăzute în propunerea de Regulament General pentru toate Programele Operaționale. Autoritatea de Certificare va fi responsabilă în particular pentru:

- administrarea fondurilor primite de România de la Uniunea Europeană prin FC, FEDR și FSE
- primește “cereri de rambursare” de la AM POS Mediu și se asigură că cheltuielile declarate sunt în conformitate cu legislația comunitară și națională aplicabilă, reflectă operațiuni selectate corespunzător, rezultă din sisteme contabile sigure și că sunt bazate pe documente justificative care pot fi verificate;
- primește sumele (plățile) de la Comisie (pentru FC, FEDR și FSE);

- se asigură că beneficiarii primesc sumele corespunzător cheltuielilor efectuate, în cel mai scurt timp posibil și în întregime, prin intermediul AM POS Mediu (Unitatea de Plată) în conformitate cu procedurile stabilite în acest sens;
- elaborează și transmite la Comisie estimări ale cheltuielilor pentru POS Mediu, ca și pentru celelalte programe operaționale (sau transmite estimări ale cheltuielilor totale pentru toate programele operaționale, pentru FC, FEDR și FSE);
- elaborează și transmite cererile pentru plățile intermediare și finale la Comisie pentru toate programele operaționale (inclusiv POS Mediu) finanțate prin instrumentele structurale în baza declarațiilor de cheltuieli prezentate și certificate de AM;
- realizează ultimul nivel de certificare în conformitate cu regulamentele și în acest sens certifică faptul că:
  - declarațiile de cheltuieli sunt corecte și rezultă din sisteme contabile de sigure și sunt bazate pe documente justificative care pot fi verificate;
  - cheltuielile declarate sunt conforme cu regulile comunitare și naționale aplicabile și au fost realizate în concordanță cu operațiunile selectate pentru finanțare din POS Mediu;
- furnizează Comisiei Europene dovezi detaliate cu privire la plățile realizate pentru POS Mediu;
- returnează Comisiei Europene sumele neutilizate sau cele plătite necuvenit sau ca urmare a neregulilor detectate, din Fondurile Structurale și Fondul de Coeziune alocate POS Mediu, precum și din celelalte programe operaționale;
- în baza evaluării Autorităților de Management elaborează și transmite Comisiei Europene previziuni actualizate ale plăților.
- asigură păstrarea evidențelor contabile în format electronic și pe suport de hârtie cu privire la operațiunile efectuate la nivelul Autorității de Certificare.

Anumite funcții și activități vor fi delegate de la Autoritatea de Certificare către Unitățile de Plată. Activitățile ce vor fi delegate vor fi stabilite de Autoritatea de Certificare și de Unitatea de Plata din cadrul MMGA.

Fluxurile financiare pentru FC și FEDR pentru POS Mediu

Cerințele legislative pentru metodologia și fluxurile financiare din bugetul Uniunii Europene sunt definite în mai sus menționata propunere de Regulament General. Contribuția primită prin FC și FEDR s-a stabilit în strânsă corelație cu bugetul alocat României pentru perioada de programare și cu Cadrul Strategic Național de Referință ca un angajament financiar multianual, pe fiecare prioritate din POS Mediu.

Fluxurile financiare respectă următoarele principii:

- pre-finanțarea (plata în avans) – ...% din contribuția FEDR și ...% din contribuția FC (*vor fi stabilite în noul regulament*) vor fi transferate AC după aprobarea de către Comisie a contribuției acestora pentru POS Mediu ;
- transferul plăților intermediare și finale de la Comisia Europeană la Autoritatea de Certificare în baza cererilor de plată certificate;
- plata avansului și plățile intermediare (în conformitate cu regulile interne definite de AC).

O pre-condiție pentru transmiterea cererilor de plată intermediare și finale la CE este realizarea certificării cheltuielilor. Pentru POS Mediu certificarea cheltuielilor se va realiza pe 4 nivele:

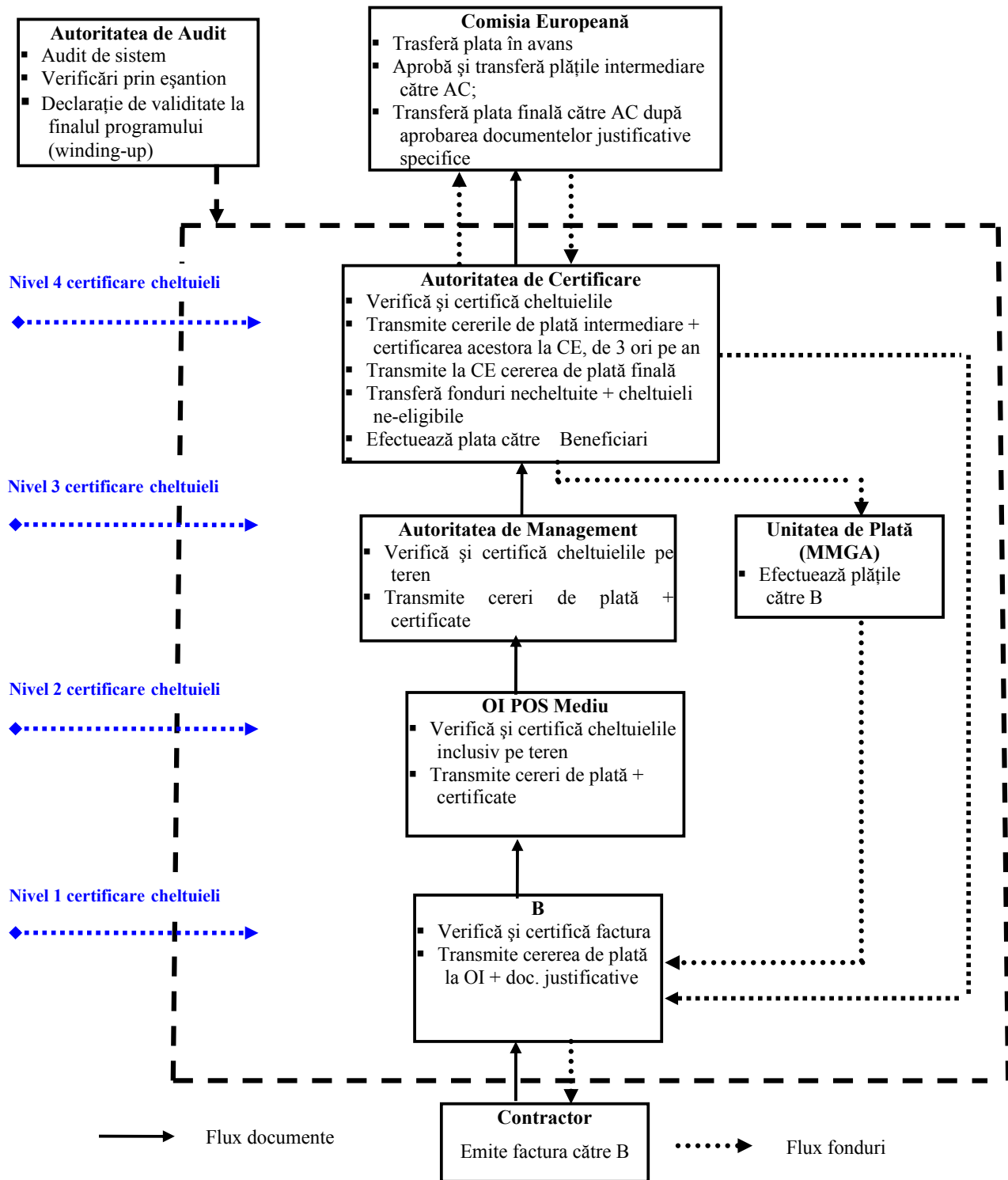
- 1) Certificarea cheltuielilor la nivelul B;

- 2) Certificarea cheltuielilor la nivelul OI ;
- 3) Certificarea cheltuielilor la nivelul AM;
- 4) Certificarea cheltuielilor la nivelul Autorității de Certificare.

Descrierea fluxurilor financiare pentru POS Mediu

1. Comisia Europeană transferă avansul către AC;
2. Contractorul transmite factura Beneficiarului și solicită efectuarea plății;
3. Beneficiarul verifică factura primită, certifică cheltuielile și transmite la OI cererea de plată împreună cu documentele justificative;
4. OI verifică documentele transmise și realizează certificarea cheltuielilor, prin verificări pe teren selective. Apoi, OI transmite către AM certificarea cheltuielilor și cererea de plată (de la nivel regional)
5. După primirea certificărilor și a cererilor de plată de la toate cele 8 OI, AM realizează certificarea la nivelul POS, efectuând de asemenea verificări pe teren selective. Apoi, AM transmite către AC certificarea cheltuielilor la nivelul POS inclusiv cererea de plată;
6. AC efectuează ultimul nivel de certificare și transferă fondurile respective Beneficiarilor (plată directă) în cazul proiectelor individuale și Unității de Plată (UP) în cazul schemelor de granturi (plată indirectă). Unde este cazul, UP efectuează plata către Beneficiar.
7. După efectuarea certificării, AC transmite de 3 ori pe an cereri de plată intermediare la CE însoțite de documente justificative.
8. CE aprobă cererile de plată și efectuează transferul fondurilor către AC ;
9. La sfârșitul perioadei de programare, AM transmite cererea finală de plată însoțită de documentele justificative solicitate de CE Autorității de Certificare pentru acest tip de plată;
10. AC certifică plata finală și o transmite CE
11. CE efectuează plata finală;
12. Sumele necheltuite sunt returnate CE

Fig. 8 Fluxul financiar POS Mediu

Identificarea și raportarea neregulilor

Baza legala este reprezentata de Regulamentul Comisiei nr. 1681/ 1994 privind neregulile si recuperarea sumelor plătite necuvenit aferente finanțării politicilor structurale, Regulamentul Consiliului nr. 2988/1995 privind protecția intereselor financiare ale Comunităților Europene si Ordonanței Guvernului României nr. 79/2003 care stabilește modalitățile de control și de recuperare a sumelor rezultate din asistența financiară nerambursabilă a UE.

Obiectivul acestei secțiuni este de a descrie identificarea si raportarea oricăror potențiale fraude si / sau nereguli. Această secțiune va aborda de asemenea și importanta implementării imediate a măsurilor corective (inclusiv sancțiuni și începerea urmăririi penale și / sau civile) considerate necesare ca o consecință a investigării unei nereguli.

În conformitate cu prevederile Regulamentului Comisiei nr. 1681/1994, pentru neregulile ce au ca efect un prejudiciu de mai puțin de 4000 Euro, nu este obligatorie raportarea acesteia la CE, dacă CE nu a solicitat acest lucru.

Așadar, pentru neregulile ce au ca efect prejudicii de peste 4.000 Euro și pentru toate neregulile intenționate raportarea lor la CE este obligatorie. Aceste rapoarte sunt centralizate și verificate de Autoritatea de Certificare / Plată și transmise la Departamentul de Luptă Anti - Fraudă (DLAF) în vederea transmiterii trimestriale la OLAF. Autoritatea de Certificare / Plată primește rapoarte din partea autorităților de management și trebuie sa includă și rapoartele de nereguli din cadrul propriei structuri.

În scopul prevenirii, detectării și raportării neregulilor, la nivelul AM, OI si Beneficiar este desemnat un ofițer de nereguli.

Ofițerul de nereguli desemnat la nivelul Beneficiarului întocmește rapoarte trimestriale și rapoarte ad-hoc pe care le transmite la OI. Ofițerul de nereguli desemnat la nivelul OI întocmește rapoarte trimestriale si rapoarte ad-hoc pe care le transmite la AM. Ofițerul de nereguli desemnat la nivelul AM întocmește rapoarte trimestriale și rapoarte ad-hoc pe care le transmite la Autoritatea de Plată / Certificare.

Ofițerul de nereguli acționează atât din proprie inițiativă cât și pe baza sesizărilor primite.

Ofițerul de nereguli își desfășoară activitatea pe baza Manualului Nereguli, ce urmează a fi elaborat la nivelul fiecărei structuri implicate (AM, OI si Beneficiar).

Audit

Funcția de audit extern va fi exercitată pentru toate programele operaționale de către Autoritatea de Audit (AA) ca organism asociat Curții de Conturi a României, înființată prin Legea nr. 200/2005. Autoritatea de Audit este un organism fără personalitate juridică, independentă din punct de vedere operațional față de Curtea de Conturi și, în același timp, independentă față de toate autoritățile de management si de Autoritatea de Certificare.

În conformitate cu prevederile Legii nr. 200/2005, art. 14², Autoritatea de Audit are următoarele responsabilități:

- a) audit de sistem, verificarea pe bază de eșantion și audit final;
- b) verificări și audit extern asupra fondurilor structurale;
- c) verificarea anuală a modului de funcționare a sistemelor de management și control;

- d) verificarea declarațiilor de cheltuieli pe baza de eșantion reprezentativ;
- e) efectuarea unor verificări adecvate în vederea emiterii declarațiilor la finalizarea măsurilor și programelor;
- f) verificarea existenței și corectitudinii co-finanțării naționale.

Autoritatea de Audit va efectua evaluarea conformității sistemului de management al POS Mediu, precum și a celorlalte programe operaționale în conformitate cu noul regulament. De asemenea AA, va realiza verificări pe bază de eșantion în conformitate cu prevederile noului regulament.

Auditul intern pentru POS Mediu se va realiza de către Serviciul de Audit Public Intern, aflat în subordinea directă a ministrului, iar la nivelul OI de către compartimentele de audit existente la nivelul acestor structuri. Serviciul de Audit Public Intern poate efectua și auditarea OI-urilor.

Auditorii interni pentru POS Mediu, precum și întregul Serviciu de Audit Public Intern, își vor elabora un plan de lucru, vor efectua misiuni de audit intern și vor raporta rezultatele independent, în Raportul de Audit. Activitățile se vor desfășura conform prevederilor Legii 672/2002, modificată și completată de Ordonanța 37/2004, privind auditul public intern.

Auditorii interni pentru POS Mediu vor verifica eficiența și eficacitatea sistemelor de management și de control, precum și procedurile stabilite pentru POS Mediu și va emite recomandări obiective și independente în scopul îmbunătățirii sistemelor de management și control al AM POS Mediu și va identifica potențiale deficiențe.

5.4 Publicitate și Informare

AM POS Mediu este responsabilă de a asigura o promovare eficientă și o publicitate transparentă POS Mediu, în conformitate cu art. 68 din Regulamentul General privind Instrumentele Structurale.

AM POS Mediu, cu sprijinul priorității 6 AT, va întreprinde acțiuni și va elabora materiale publicitare care să furnizeze informații privind oportunitățile de finanțare potențialilor beneficiari ai proiectelor, partenerilor economici și sociali, Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse, NGO-uri. Pe site-ul MMGA va exista o pagină web special destinată POS Mediu care va cuprinde : POS Mediu, formulare de aplicație, criteriile de selecție ale proiectelor, informații cu privire la proiectele în derulare, legislația națională și comunitară relevantă cu privire la finanțarea proiectelor de mediu.

De asemenea, AM va informa publicul general cu privire la rolul Comunității Europene în acordarea asistenței financiare prin FEDR și FC. Rezultatele finale ale proiectelor vor fi făcute publice. Logo-ul UE va fi aplicat pe toate materialele promoționale, formularele de aplicație, scrisorile de acordare a finanțării, panourile informative, în conformitate cu reglementările UE.

AM POS Mediu este responsabilă de elaborarea Planului de Comunicare și Informare (Communication Plan).

5.5 Sistemul Unic de Management al Informației

AM și Comitetul de Monitorizare trebuie să asigure calitatea implementării POS Mediu în conformitate cu prevederile noului Regulament General. Beneficiarii au de asemenea responsabilități majore în implementarea proiectelor finanțate prin POS Mediu. Monitorizarea va fi efectuată pe baza indicatorilor specificați în POS Mediu.

Beneficiarii vor transmite Organismelor Intermediare fișe de proiecte, rapoarte de progres care vor conține stadiul tehnic și financiar aferent proiectului. Datele agregate vor fi introduse în SMIS.

Acest sistem informatic (Sistemul Unic de Management al Informației) cuprinde două subsisteme separate și independente: unul pentru fondurile de pre-aderare și cel de-al doilea, pentru instrumentele structurale. Sistemul Unic de Management al Informației este un sistem informatic la scară națională, sprijinind toate organismele românești care administrează programe finanțate de UE sau de alți donatori. Caracteristica principală a SMIS este aceea că va pune la dispoziția utilizatorilor săi un mecanism unic pentru a-i sprijini în îndeplinirea sarcinilor zilnice.

Conceptul SMIS este fundamentat pe trei principii de bază: **disponibilitatea** datelor (datele sunt disponibile direct, urmare a solicitării unui utilizator autorizat); **confidențialitatea** datelor (datele sunt furnizate numai acelor utilizatori care sunt autorizați pentru accesarea acelei informații specifice); **integritatea** datelor (prelucrarea datelor trebuie realizată numai de către utilizatorii autorizați, prin mijloace autorizate). Ca mijloc de implementare a celor trei principii menționate anterior, sistemul sprijină utilizatori multipli împărțiți într-un număr de grupuri de utilizatori / roluri. În acest mod autorizările utilizatorului sunt mai ușor de organizat și administrat, iar accesul la informație poate fi auditat în totalitate și organizat într-un mod flexibil.

SMIS răspunde nevoilor tuturor nivelelor de management (AM, OI, AI, AC, Beneficiari) și tuturor fazelor ciclului programului (programare, licitații, contractare, implementare, audit și control, monitorizare și evaluare). În plus, SMIS va avea o arhitectură deschisă care va maximiza posibilitățile de dezvoltare ulterioară, precum și conexiunile cu sistemele IT și bazele de date existente.

La nivelul AM și OI sunt create compartimente specializate responsabile cu administrarea bazei de date pentru POS Mediu și cu întreținerea SMIS.

6. PARTENERIAT

MMGA a organizat elaborarea documentelor strategice PND 2007 -2013 (Prioritatea 3 – Protecția mediului înconjurător), respectiv Programul Operațional Sectorial pentru Infrastructura de Mediu în strânsă corelare cu respectarea principiului parteneriatului.

Într-o primă etapă MMGA, a identificat și analizat principalii factori interesați în elaborarea acestor documente strategice, luându-se în considerare posibilă contribuție a acestora (outputs), rezultatele așteptate (outcomes) și zona rezultatelor cheie influențate de participarea acestora la elaborarea documentelor strategice (key results area). Astfel, au fost identificați drept parteneri instituțiile aflate în subordonarea sau coordonate de MMGA (Agenția Națională pentru Protecția Mediului, Agențiile Locale și Regionale pentru Protecția Mediului), alte instituții ale administrației publice centrale (ministere – MFP, MEC, MIE, MAI, MAPDR), precum și Comisia Europeană. Alți parteneri, cum ar fi autoritățile locale, operatorii economici, ONG-urile, administrațiile naționale ale parcurilor naturale, au fost identificați după rolul pe care îl au în identificarea și îndeplinirea obiectivelor strategice ale PND și POS Mediu. De asemenea, instituțiile de cercetare din domeniul mediului, domeniile universitare, asociațiile profesionale au fost considerate parteneri specifici cu un rol foarte important în asigurarea suportului științific în domeniul mediului. Pe de altă parte, având în vedere dimensiunea socială și rolul PND, Prioritatea 3, în îmbunătățirea standardelor de viață ale populației prin asigurarea utilitatilor publice și serviciilor de protecție a mediului cu impact major (rețele de apă și canalizare, sisteme integrate de management al deșeurilor), cealaltă categorie a partenerilor a fost reprezentată de sindicate și patronate.

Această analiză a fost sprijinită și de colaborarea anterioară a MMGA cu diverși parteneri - operatori economici, ONG-uri active în domeniul mediului, asociații patronale și profesionale – la negocierea capitolului 22- Mediu și în derularea unor programe sau proiecte de mediu.

După utilizarea acestui mecanism de identificare a principalilor parteneri ai MMGA, s-a elaborat cadrul legislativ pentru coordonarea elaborării PND / POS. Astfel, prin OM 231/18.03.2005 s-a constituit Grupul de lucru la nivel tehnic în cadrul Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor și a instituțiilor subordonate pentru elaborarea Programului Operațional Sectorial de Mediu.

În acest context, MMGA a demarat activitatea de elaborare a POS Mediu în parteneriat cu toți factorii interesați. Reuniunile consultative s-au organizat la nivel sectorial pentru domeniile gospodărirea apelor, managementul deșeurilor, conservarea biodiversității și energie, domenii identificate de MMGA și partenerii săi ca fiind prioritare și strategice pentru intervenție în perioada următoare de programare. La aceste reuniuni au participat reprezentanți ai:

- Agenției Naționale de Protecția Mediului și Agențiilor Regionale de Protecția Mediului;
- autoritatilor publice cu responsabilitati în implementarea acquis-ului comunitar de mediu (MEC, MAI, MS, ANAR, ANPM);
- mediilor universitare – Academia Romana, Universitatea București, Universitatea Tehnică de Constructii București;
- Institutelor de cercetare (Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Protecția Mediului ICIM București, Institutul de Cercetari Pedologice și Agrochimice ICPA, Institutul de Cercetari și Amenajari Silvice ICAS, Institutul Național “Delta Dunării” Tulcea);
- Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Publice de Gospodarie Comunală ANRSC,
- Asociațiilor Patronale și Profesionale (Asociația Romana a Apei, Asociația Romana de Salubritate, ECOROM Ambalaje, Organizația Patronala și Profesionala REMAT, ARAM);

- Comisiei Naționale de Reciclare a Materialelor;
- Administratiilor Parcurilor Nationale, Regia Națională a Padurilor;
- ONG-urilor de mediu;
- Operatorilor industriali – operatorii instalațiilor mari de ardere care se afla în coordonarea MAI.

Consultarea partenerilor a avut și o dimensiune regională, la nivelul fiecărei Agenții Regionale de Protecția Mediului organizându-se reuniuni la care au participat autoritățile locale (primării, prefecturi, consilii locale și județene, direcții de gospodărire a apelor), ONG-uri active în domeniul mediului la nivel regional, Agențiile Regionale de Dezvoltare, Agenții Locale de Protecția Mediului.

MMGA a participat la reuniunile consultative organizate de MFP la nivel local – Caravana PND 2007 – 2013 – prilej cu care au fost prezentate și supuse dezbaterii prioritatea 3 din PND – Protecția și îmbunătățirea calității mediului, precum și prioritățile de mediu din POS Mediu.

De asemenea, în cursul anului 2005 au avut loc numeroase consultări cu reprezentanții Comisiei Europene, iar observațiile și opiniile acestora au fost luate în considerare în procesul de elaborare a POS Mediu.

Partenerii invitați la aceste consultări și care au sprijinit procesul de elaborare al PND / POS Mediu vor participa cu reprezentanți în cadrul Comitetului de Monitorizare al POS Mediu.

Abrevieri

AM	Autoritate de Management
ANPM	Agenția Națională pentru Protecția Mediului
ARPM	Agenția Regională pentru Protecția Mediului
AT	Asistența Tehnică
BAT	Cele mai bune tehnici disponibile (Best Available Technique)
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BM	Banca Mondială
BOD	Consumul biochimic de oxigen la 5 zile
PHARE CBC	PHARE Cooperare Transfrontalieră
CE	Comisia Europeană
COD	Consumul chimic de oxigen
CSNR	Cadrul Strategic Național de Referință
EIA	Evaluarea Impactului asupra Mediului
EIB	Banca Europeană de Investiții
FADR	Fondul European pentru Dezvoltare Rurală
FC	Fondul de Coeziune
FEDR	Fondul European de Dezvoltare Regională
FEP	Fondul European pentru Pescuit
FSC	Fonduri Structurale și de Coeziune
FSE	Fondul Social European
FS	Fonduri Structurale
IFI	Instituții Financiare Internaționale
IMA	Instalații Mari de Ardere
ISPA	Instrument pentru Politici Structurale de Pre-aderare
MAI	Ministerul Administrației și Internelor
MEC	Ministerul Economiei și Comerțului
MMGA	Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor
NUTS	Nomenclatorul Unităților teritoriale Statistice
OI	Organism Intermediar
OM	Ordin de Ministru
OMS	Organizația Mondială a Sănătății
ONG	Organizații neguvernamentale
OUG	Ordonanță de Urgență

L.E.	Locuitori echivalenți
PCO	Proiectare Construire Operare
PIB	Produsul Intern Brut
PND	Planul Național de Dezvoltare
PO	Program Operațional
POR	Program Operațional Regional
PPP	Parteneriat Public Privat
SAPARD	Program Special de Aderare pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală
SEA	Evaluare Strategică de Mediu
UE	Uniunea Europeană
UP	Unitate de Plată
WWTP	Stație de Epurare Ape Uzate